

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

Ekonomická udržitelnost sociálních podniků

Economic sustainability of social enterprises

Tereza Dvořáková

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Ekonomická udržitelnost sociálních podniků“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20.04.2024

v. r. *Tereza Dvořáková*

Zásady pro vypracování práce

1. Definujte teoretická východiska sociálního podnikání a související pojmy.
2. Charakterizujte ekonomickou stabilitu pro oblast sociálního podnikání.
3. Analyzujte vybrané sociální podniky z hlediska dlouhodobé ekonomické udržitelnosti.
4. Navrhněte postupy pro zlepšení dlouhodobé ekonomické udržitelnosti sociálních podniků.

Studijní program

Podniková ekonomika a management

Poděkování

Ráda bych vyjádřila upřímné poděkování Ing. Kristýně Machové Ph.D., za její neocenitelnou podporu, odborné rady a cenné vedení během psaní mé diplomové práce. Její trpělivosti, časová flexibilita a ochota komunikovat mi byly velkým přínosem při psaní této náročné práce. Její rady mi pomohly lépe porozumět problematice a dávaly mi novou perspektivu a přístupy k řešení. Dovolte mi tímto vyjádřit svou hlubokou vděčnost a poděkovat za podporu a věnovaný čas.

Obsah

Úvod	6
1 Sociální podnikání a související pojmy	8
1.1 Sociální ekonomika.....	9
1.1.1 Definice sociální ekonomiky dle vybraných mezinárodních organizací	10
1.1.2 Subjekty sociální ekonomiky	12
1.2 Sociální podnikání	13
1.2.1 Způsoby financování sociálního podnikání	13
1.2.2 Sociální podniky	15
1.2.3 Typy sociálních podniků a jejich právní formy	16
1.2.4 Problémy a hrozby sociálního podnikání.....	18
2 Ekonomická stabilita v rámci sociálního podnikání.....	22
2.1 Pojem udržitelnost	22
2.1.1 Udržitelnost sociálních podniků	22
2.1.2 Ekonomická udržitelnost sociálních podniků	24
2.1.3 Různé pohledy na ekonomickou udržitelnost podniků.....	26
2.2 Ukazatele ekonomické udržitelnosti podniku.....	27
2.2.1 Jednotlivé ukazatele v rámci (finanční) analýzy podniku	28
2.2.2 Výpočet poměrových ukazatelů v rámci finanční analýzy	29
2.2.3 Výpočet rozdílových ukazatelů v rámci finanční analýzy	32
2.2.4 Celkové hodnocení podniku pomocí souhrnných indexů.....	32
3 Analýza vybraných sociálních podniků	34
3.1 Metodika výzkumu a zpracování dat	34
3.2 Charakteristiky vybraných sociálních podniků.....	38
3.3 Hodnocení vybraných subjektů z hlediska finančních ukazatelů	42

3.3.1	Ukazatele rentability vybraných sociálních podniků.....	43
3.3.2	Ukazatele zadluženosti vybraných sociálních podniků	51
3.3.3	Ukazatele likvidity vybraných sociálních podniků.....	59
3.3.4	Čistý pracovní kapitál vybraných sociálních podniků	66
3.3.5	Zhodnocení finanční analýzy vybraných subjektů	68
3.4	Návrhy na zlepšení ekonomické udržitelnosti sociálních podniků.....	71
Závěr		74
Seznam použitých zkratk		76
Seznam použitých zdrojů		77
Seznam tabulek		82
Seznam obrázků.....		83
Seznam příloh.....		84
Přílohy		
Abstrakt		
Abstract		

Úvod

Sociální podniky se staly v posledních dvou desetiletích mnohem více diskutovaným tématem jak v oblasti nově se rozšiřující problematiky společenských a environmentálních problémů u firem, tak z hlediska ekonomické udržitelnosti. Tato diplomová práce se zabývá problematikou sociálního podnikání a jeho ekonomickou stabilitou.

V rámci teoretických východisek jsou zahrnuty definice pojmu sociálního podnikání a dalších příbuzných termínů. V práci jsou obsažena vymezení pojmů na základě místní i zahraniční literatury a popisy problematiky dle vybraných charakteristik. Dále jsou popisovány metody a možnosti financování sociálních podniků. Následně je zdůrazněn význam ekonomické stability pro fungování sociálních podniků a různé pohledy na tuto problematiku. Pro kompletní uchopení a představení tématu nesmí chybět ani stanovení, jak je chápána ekonomická udržitelnost. Je také charakterizováno několik důležitých ukazatelů spolu s jejich významem pro hodnocení ekonomické stability v kontextu sociálních podniků.

Aby mohl podnik dosahovat svých cílů, musí mít zajištěnou svou existenci z dlouhodobého hlediska. Kvůli svému nespecifikovanému zařazení kvůli chybějící legislativě a malém povědomí o problematice jsou sociální podniky poměrně neprozkoumanou částí trhu a zaslouží si podrobnější zpracování a bližší pohled právě z hlediska udržitelnosti, a to jakým způsobem tyto podniky přežívají a rostou.

Sociální podniky jsou v mnoha ohledech oslabené oproti tradičnímu přístupu k podnikání na trhu a jsou často závislé na podpoře, zejména ve formě dotací od státu. Tato závislost klade na tyto podniky zátěž ve snaze dosáhnout ekonomické udržitelnosti a konkurenceschopnosti na trhu. Také z tohoto důvodu je klíčové provést podrobnou analýzu ukazatelů ekonomické udržitelnosti sociálních podniků a navrhnout opatření pro zlepšení jejich dlouhodobé existence a růstu.

Jejich dlouhodobé přežití a rozvoj je zkoumán pomocí finančních ukazatelů, včetně rentability, zadluženosti, likvidity a čistého pracovního kapitálu. Na základě této analýzy jsou dále formulovány konkrétní návrhy na zlepšení ekonomické udržitelnosti sociálních podniků.

Sociální podnikání představuje zajímavou oblast pro zkoumání, neboť kombinuje podnikání s posláním pomáhat společnosti.

Hlavním cílem této práce je analyzovat sociální podniky z hlediska jejich dlouhodobé ekonomické udržitelnosti a na základě výsledků této analýzy doporučit návrhy na zlepšení situace. K tomu, aby bylo možné tohoto cíle dosáhnout je zapotřebí dílčích cílů, kterými jsou porozumění dané problematice, podat přesnější náhled na současný stav a vývoj těchto specifických typů podniků a zhodnotit je z hlediska několika faktorů. Pro provedení detailnější analýzy sociálních podniků je potřeba vytvořit adresář, který obsahuje finanční i nefinanční údaje o identifikovaných sociálních podnicích. Tomu předchází důkladná literární rešerše zaměřená na charakterizování sociálních podniků a zjištění, jaké konkrétní údaje mají být v adresáři sledovány a zaznamenány. Aby bylo možné provést analýzu dlouhodobé ekonomické udržitelnosti, je nutné zvážit také stáří podniků.

1 Sociální podnikání a související pojmy

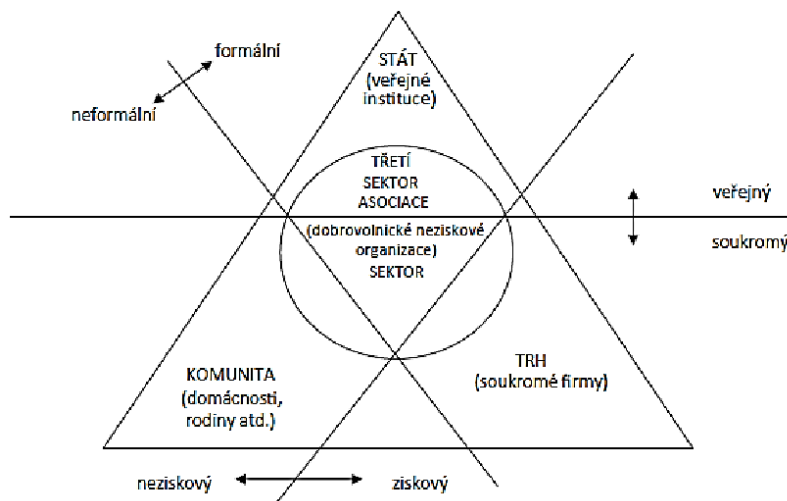
V této kapitole jsou přiblíženy pojmy a principy týkající se oblasti sociální ekonomiky a sociálního podnikání zejména v pojetí v rámci České republiky. V souvislosti se sociální ekonomikou je možné se setkat s pojmem třetí sektor. Vymezení, kde se sociální podniky na trhu nacházejí, je důležité pro pozdější definování souvisejících pojmů.

Rozlišují se tři základní ekonomické sektory a to primární, kam patří subjekty pro získávání surovin, sekundární sektor, který slouží pro subjekty zpracovávající suroviny, a terciální, který zahrnuje subjekty poskytující služby (Dobrylovský, 2021).

Další dělení ekonomických subjektů je založeno na vlastnictví, tedy prvním sektorem je veřejný sektor, který bývá označován také jako státní sektor. Druhým je soukromý sektor obsahující osobní majetek, kterému se také říká tržní sektor. Třetí sektor je tedy neziskový, též dobrovolný nebo občanský sektor. Ekonomické subjekty řadící se pod subjekty třetího sektoru se vyznačují tím, že kromě poměrné nezávislosti na státu a podnikání za účelem vlastního obohacení, tedy generování zisku, mají také další cíle, kterými se odlišují od dalších subjektů na trhu. Tyto subjekty se zaměřují na cíle v rámci sociálního a environmentálního prostředí. Posledním sektorem jsou domácnosti (Dohnalová a kol., 2012).

V publikaci Dohnalová a Průša (2011) popisují třetí sektor pomocí trojúhelníku blahobytu pro lepší pochopení propojenosti sektorů (viz Obr. 1).

Obr. 1: Trojúhelník blahobytu

Zdroj: Dohnalová & Průša (2011, s. 17)

Z obrázku je patrné, že třetí sektor a jeho subjekty doplňují veřejný a soukromý sektor a leží na hranici státu, trhu a domácností.

Občanský sektor má svoje pojmenování odvozené právě od organizování občany. Jedná se o organizace, které jsou zakládány dobrovolně pro plnění nějakého veřejně prospěšného cíle. Jedním ze sociálních cílů může být poskytování pracovních příležitostí osobám, které jsou určitým způsobem znevýhodněné na otevřeném trhu práce. V rámci této diplomové práce je potřeba rozlišovat pojem občanský sektor a sociální ekonomika. Občanský sektor nemá přesně stanovené hranice ani obsah. Spadají sem mimo formální organizace vytvořené občany také neformální hnutí a činnosti občanů. Činnosti a cíle těchto organizací jsou například náboženské, charitativní nebo nadační aktivity, spolky, sdružení atd. (Dohnalová a kol., 2012).

1.1 Sociální ekonomika

V ekonomice každého státu je patrná přítomnost sociální ekonomiky, která může být více či méně podporována nebo uznávána státem a dalšími subjekty na trhu. Vnímání oblasti sociální ekonomiky států se liší v závislosti na historickém kontextu, kulturních aspektech a způsobu myšlení a chování lidí určité země.

Sociální ekonomika se podle Dohnalové a kol. (2012) liší od občanského sektoru tím, že mimo nadace, družstva nebo asociace obsahuje také obchodní společnosti a různé formy sociálních podniků. V přesném rozlišení se nicméně různé publikace rozcházejí. Někteří autoři (Borzaga & Tortia, 2007) považují sociální ekonomiku, třetí sektor a občanský sektor za označení téhož, jiný naproti tomu považují občanský sektor za podmnožinu třetího sektoru na stejné úrovni jako je sociální ekonomika (Dohnalová a kol., 2012). Jinými slovy se do sociální ekonomiky oproti občanskému sektoru řadí subjekty vykonávající ekonomickou soustavnou činnost.

V České republice zatím neexistuje žádné legislativní vymezení pro oblast sociální ekonomiky. V roce 2023 vnikl další návrh zákona, který má zavést pojem sociální ekonomika, charakterizovat znaky a dělení subjektů sociální ekonomiky, stanovit povinnosti vůči společnosti a zaměstnancům atp. Tento zákon by měl vliv na Zákon o dani z příjmů, Zákon o zaměstnanosti, Zákon o Úřadu práce ČR a Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Pro účely této diplomové práce je sociální ekonomika definovaná jako činnosti vykonávané subjekty sociální ekonomiky, které mají za cíl zvyšovat ekonomický a sociální význam pro zlepšování a uspokojování místních potřeb a přispívat k celkovému zlepšování společnosti a k environmentálnímu a kulturnímu rozvoji.

1.1.1 Definice sociální ekonomiky dle vybraných mezinárodních organizací

V této podkapitole je zmíněno jen několik vybraných definic sociální ekonomiky z mnoha existujících mezinárodních organizací.

Pojetí sociální ekonomiky organizací EMES:

EMES (z francouzského L'EMergence de l'Entreprise Sociale en Europe, což v překladu znamená Vznik sociálních podniků v Evropě, dále už jen EMES) je síť výzkumných center univerzit zaměřených na sociální podnikání (EMES, 2023).

Koncept pojmu sociální ekonomiky má kořeny v 19. století, kdy skupiny lidí reagovaly na výzvy hlubokých ekonomických transformací vytvářením nových forem organizací a podniků. Mezi ně patřily družstevní společnosti, vzájemně prospěšné společnosti a další podnikatelské formy, které si kladly za cíl přistupovat k výrobě, spotřebě, úvěrům, zdravotní péči a dalším službám spravedlivěji a s demokratickým přístupem (EMES, 2022).

V současné době zahrnuje sociální ekonomika různé typy organizací, jako jsou družstevní podniky, vzájemně prospěšné společnosti, pojišťovny, nadace a ostatní neziskové entity. Tyto organizace sdílejí určité principy a společně tvoří "třetí sektor" v moderních ekonomikách. Sociálně ekonomické organizace se výrazně odlišují od soukromého ziskového sektoru, neboť jejich hlavním zájmem je sloužit potřebám svých členů nebo širší veřejnosti místo snahy o maximalizaci zisku pro akcionáře nebo členy. Taktéž se jasně odlišují od veřejného sektoru, přestože mohou neziskové organizace obdržet veřejné dotace; jsou to autonomní soukromé organizace, které fungují pod zásadou "jeden člen, jeden hlas" ve svých shromážděních (EMES, 2022).

Pojetí sociální ekonomiky organizací OECD:

Mezi organizace spadající do sociální ekonomiky se řadí skupinu asociací, družstev, vzájemných organizací a nadací, které působí s ohledem na hodnoty solidarity, prioritní postavení lidí před kapitálem a principy demokratického a participativního řízení (OECD, n.d.b).

OECD (z anglického The Organisation for Economic Co-operation and Development, v překladu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, dále už jen OECD) sehrála důležitou roli v rozvoji teoretických znalostí a praktického pochopení sociální ekonomiky od své průkopnické práce v oblasti pluralitní ekonomiky v 90. letech. Tato organizace nadále rozšiřuje a publikuje své poznatky a zároveň se snaží o osvětu ohledně přínosu organizací sociální ekonomiky k udržitelnému růstu na lokální, regionální a národní úrovni v členských zemích OECD i mimo ně. Mezi členské státy, kterých je celkem 38, patří mimo Českou republiku například Rakousko, Kanada, Belgie nebo Chile (OECD, n.d.a).

Pojetí sociální ekonomiky dle organizace CIRIEC:

CIRIEC (z francouzského Centre International de Recherches et d'Information sur l'Economie Publique, Sociale et Coopérative, v překladu Mezinárodní výzkumné a informační centrum pro veřejné, sociální a družstevní hospodářství, dále jen CIRIEC) je mezinárodní výzkumné centrum (CIRIEC, 2023).

Dle organizace CIRIEC je sociální ekonomika souborem formálně založených soukromých podniků s autonomií a členskou svobodou, které byly vytvořeny za účelem naplňování potřeb svých členů prostřednictvím trhu a výroby zboží a poskytováním různých služeb. Rozhodování a rozdělování zisku nebo přebytků mezi členy není přímo vázáno na kapitál podniku nebo příspěvky placené jednotlivými členy, z nichž každý má jeden hlas (Dořičáková & Pastrňák, 2017).

Pojetí sociální ekonomiky sdružení Social Economy Europe:

Social Economy Europe je jedním z poradních orgánů v oblasti sociální politiky pro instituce Evropské unie. Jejich popis sociální ekonomiky je, že se jedná o významnou součást ekonomické a sociální stránky v evropském tržním hospodářství (Social Economy Europe, 2023).

Sociální ekonomiku je tvořena několika typy podniků a organizací. Mezi ně patří třeba družstva, společenská sdružení, nadace, sociální podniky a další formy podnikání, které jsou specifické pro každou zemi. Podniky spadají do sociální ekonomiky, pokud sdílejí stejné hodnoty v přístupu k lidem a zisku, jsou řízeny demokratickým způsobem a reinvestují většinou část zisků (Social Economy Europe, 2023).

V dubnu roku 2002 schválila Chartu sociální ekonomiky Evropská stálá konference družstev, vzájemných společenství, sdružení a nadací (CRP-CMAF), předchůdce Social Economy Europe (Dohnalová a kol., 2012). Tato charta stanovuje podobu, hodnoty a znaky které sdílí všichni účastníci sociální ekonomiky. Úplné znění charty je dostupné na webových stránkách Social Economy Europe. Charta obsahuje následující charakteristiky:

- sociální cíl má přednost před kapitálem,
- členství je na bázi otevřenosti a dobrovolnosti,
- členové se zapojují do rozhodovacího procesu a řízení podniku,
- podniky si zakládají na zodpovědném a solidárním přístupu,
- sociální podnik je nezávislý na jiných veřejných institucích a
- většina vygenerovaného zisku podnikem se využívá pro udržení chodu podniku a slouží ve veřejném zájmu a členům (Dohnalová, Deverová, Legnerová, & Pospíšilová, 2015).

1.1.2 Subjekty sociální ekonomiky

Mezi subjekty sociální ekonomiky se řadí organizace jako sociální podniky, instituce poskytující finanční, poradenskou a vzdělávací podporu pro sociální podnikání, a nestátní neziskové organizace. Tyto subjekty se angažují v ekonomických aktivitách například s cílem zajistit pracovní uplatnění svých klientů nebo zajistit další finanční zdroj pro naplnění jejich účelu existence.

Charakteristickými rysy subjektů sociální ekonomiky jsou zejména naplňování veřejně prospěšného cíle, dále musí být řízeny demokratickým rozhodováním, podporovat občanské iniciativy, neměli by být závislé na veřejných či soukromých institucích, jejich přístup k zisku by se měl lišit od subjektů soukromého sektoru, měli by brát v potaz environmentální problematiku, preferovat uspokojování místních potřeb a využívat místních zdrojů (Dohnalová a kol., 2012).

Subjekty sociální ekonomiky často působí v oblasti sociálních a zdravotních služeb jako jsou lékárenské nebo nemocniční služby, pojišťovnictví, bankovníctví, služby na úklid a údržbu nebo dopravě. Lze je ale také nalézt ve vzdělávání a školství, zapojují se do kulturních a sportovních aktivit. Nalézt se ale dají také v průmyslové a zemědělské výrobě nebo ve stavebnictví (Dohnalová a kol., 2012).

V následujících kapitolách se bude práce zaměřovat již pouze na sociální podniky, které spadají do subjektů sociální ekonomiky.

1.2 Sociální podnikání

V České republice působí několik organizací, které se mimo jiné zaměřují na podporování sociálních podnikatelů. Mezi ně patří například TESSEA neboli Tematická síť pro sociální ekonomiku, což je nestátní nezisková organizace přispívající k růstu sociálního podnikání v ČR v jednotlivých regionech. Další organizací je P3 (People, Planet, Profit o.p.s.), která se zasazuje o prosazování sociálních podniků a poskytuje různé formy vzdělávání a poradenství pro sociální podnikatele (Koudelková, 2019).

Z dalších zde pak působí také Svaz českých a moravských družstev, Deklarace odpovědného podnikání, Asociace společenské odpovědnosti nebo Ashoka CZ&SK (České sociální podnikání, n.d.).

TESSEA definuje sociální podnikání jako podnikatelské aktivity, které slouží ke zlepšování společenského a životního prostředí. Působení sociálních podniků má významný dopad na místní rozvoj v oblasti pracovních pozic, zdravotních, kulturních a sociálních příležitostí. Tyto podniky také nepovažují zisk jako hlavní cíl podnikání, ale naopak ho využívají pro další rozvoj podnikání a hlavním cílem pro ně je prospěšnost společnosti (TESSEA, 2023).

1.2.1 Způsoby financování sociálního podnikání

Proto aby mohl jakýkoliv podnik existovat a růst je nutné mít zajištěné způsoby financování. Jinak tomu není ani u sociálních podniků, které musí dosahovat zisku, což ji odlišuje od jinak zaměřením podobných nestátních neziskových organizací.

Pro začátek je důležité rozhodnutí, zda bude sociální podnik financovat své aktivity z vlastních nebo cizích zdrojů. Obecným pravidlem bývá využívání kombinací obou způsobů. Aby byl podnik soběstačný a schopný dlouhodobé existence, měl by mít k dispozici zejména vlastní zdroje, což bývá problém hlavně na začátku podnikání. Není moudré však s podnikáním začínat, pokud vlastní finanční prostředky netvoří základ financování. Vlastní zdroje financování jsou nejbezpečnější zdroj financování podnikání (Dořičáková & Pastrňák, 2017).

Pro růst a vývoj podniku, například při zavádění inovací, je možné využívat externích nebo také cizích zdrojů financování. Tyto zdroje by měli přispět k zajištění budoucích vyšších příjmů pro podnik, ale s nimi přichází i různá rizika pro podnik, jako například růst vnějších nákladů nebo omezení rozhodování (Dořičáková & Pastrňák, 2017).

Cizími prostředky sloužící pro financování činností podniku mohou být například různé formy půjček a úvěrů. Úvěr může být na různou dobu, ale obecně platí, že s délkou úvěru roste také riziko. Příkladem dlouhodobého úvěru může být například hypoteční úvěr. Půjčky a úvěry mohou poskytovat bankovní instituce, ale také existují formy nebankovních úvěrů, například dodavatelský úvěr (Hrdý & Horová, 2009).

Hojně využívané způsoby financování sociálních podniků jsou dotace a granty, které poskytuje stát, Evropská unie (EU), ale také soukromé subjekty, například příspěvky na zaměstnávání OZP (osob se zdravotním postižením) dle zákona 435/2004 Sb. zajišťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV), financování přes fondy EU, Grantový program Stabilizace sociálních podniků od ČSOB, Sociální bankovníctví České spořitelny atd. (Zaměstnaný Region, n.d.)

Převážné množství podpůrných programů pro oblast sociálního podnikání bývá zaměřené především na pomoc v začátcích podnikání spíše než na podporu rozvoje v průběhu nebo pomoc s krizovými situacemi. Podpora sociálních podniků však nemusí být pouze ve formě finanční, ale také konzultační a poradenské, vzdělávací a propagační (Bednáriková & Francová, 2011).

Při výběru způsobu financování sociálního podnikání je důležité zodpovědět následující otázky (Carlson & Koch, 2018):

1. V jakém stádiu životnosti se podnik nachází?
2. Jaká je potřebná míra úsilí, aby bylo možné získat financování (nástin podmínek financování ve smlouvě), a jaké budou náklady spojené s řízením vztahů s finančním zdrojem?
3. Jaké jsou očekávané výnosy zdrojů financování?
4. Jak dlouho bude trvat spolupráce (smlouva) se zdrojem financování a jaká je strategie ukončení spolupráce?
5. Jakou míru kontroly/angažovanosti v podniku vyžaduje zdroj financování?
6. Je organizace investičně připravena – lze vypočítat její hodnotu a má peněžní toky, které podpoří očekávané výnosy investorů?

7. Jakou organizační strukturu podnik předpokládá?

Různé typy financování jsou využívány v odlišných stádiích podnikání. Také je důležité si ujasnit, jak chce podnik být závislý na investorech a na cizích zdrojích a zda je schopný hradit své závazky (Carlson & Koch, 2018):

1.2.2 Sociální podniky

Sociální podnik je subjekt sociálního podnikání, jedná se o právnickou nebo fyzickou osobu splňující podmínky sociálního podnikání. Ve svých zakládacích listinách a dokumentech musí mít definovaný svůj cíl, který slouží ke zlepšování společnosti a k místnímu sociálnímu, ekonomickému a environmentálnímu rozvoji (TESSEA, 2023).

Evropský sociální fond České republiky vydal Sadu pro rozpoznávání znaků pro sociální podniky, která je platná pro výzvy OPZ+ (Operační program Zaměstnanost plus). Dle něj existuje pět charakteristických znaků pro sociální podnik (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2023).

Prvním znakem je společensky prospěšný cíl, který jak je již výše uvedeno musí být definován a zahrnut v dokumentech při zakládání společnosti. Společensky prospěšný cíl v tomto případě je takový, jehož úkolem je zvýšit zaměstnanost lidí, kteří jsou určitým způsobem handicapovaní při zapojování na trhu práce. Zakládací dokumenty musí být zveřejněné ve veřejném rejstříku například online (u obchodních korporací) nebo na provozovně (u OSVČ).

Druhou charakteristikou je prospěch společnosti. V rámci tohoto bodu jde o integraci znevýhodněných lidí do společnosti, která musí tvořit 30 % zaměstnanců společnosti. Těmto osobám musí podnik zajistit podporu například ve formě individuálních plánů pro rozvoj, kvalifikaci nebo vzdělání pro vykonávání pracovní pozice v podniku.

Mezi osoby znevýhodněné na trhu práce patří například osoby se zdravotním postižením, osoby s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, osoby starší 55 let, mladí a čerství absolventi bez praxe, osoby po skončení rodičovské dovolené, trestané osoby a tak podobně (Sdružení občanských vzdělávacích zařízení, n.d.).

Dále musí být zaměstnanci informováni o současném stavu podniku, vývoji a výsledcích naplňování stanovených cílů společnosti. Zároveň jsou zaměstnanci v rámci možností zapojováni do procesu rozhodování o důležitých skutečnostech ve firmě.

Charakteristika číslo tři se týká ekonomického prospěchu. Protože se jedná o podnik generující zisk, kdy to ale není hlavním důvodem existence podniku, je důležitá skutečnost, jak je se ziskem společnosti naloženo. Sociální podnik by měl tento zisk použít pro zabezpečení a rozvoj svojí existence, aby mohl dál podporovat své aktivity k dosažení vytyčeného cíle. Nejméně 51 % ze zisku by se mělo dále investovat to chodu společnosti. V případě, že se podnik nachází ve ztrátě, není tento bod možné dodržet.

V situacích, kdy je podnik založen externím vlastníkem, například obcí nebo krajem, je nutné zajištění nezávislosti při rozhodování na tomto subjektu. Sociální podnik by měl ve svých manažerských rozhodnutích jednat sám a tato skutečnost musí být zmíněna v zakládacích dokumentech a v předpisech uvnitř společnosti.

Je také zapotřebí aby minimálně 30 % z celkového výnosu v rámci ekonomického prospěchu tvořily tržby z prodeje výrobků, služeb anebo zboží. Dotace získané pro účely provedení investic do podniku se do celkových výnosů nezapočítávají.

Čtvrtý znak se týká environmentální oblasti. Podnik musí mít sestavená pravidla pro šetrnou výrobu, spotřebu a provoz podniku vzhledem k ochraně životního prostředí a prokazovat jejich dodržování, které se ověřuje mnoha způsoby definovanými ve zmíněné sadě znaků.

Posledním, pátým, znakem je místní prospěch, kdy v rámci tohoto bodu musí docházet k vyhovění poptávky a potřebám lokálních komunit, využívají se lokální zdroje pro výrobu i pro zaměstnávání a podniky spolupracují mezi sebou v rámci jednoho okresu, kraje, regionu atd.

Mezi sociální podniky se často mylně řadí chráněné pracovní dílny. Rozdíl mezi nimi je ten, že subjekty na chráněném trhu práce jsou vymezeny v novele zákona o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.) V tomto zákoně jsou vypsány stanovené podmínky a po jejich splnění a po podpisu smlouvy s Úřadem práce je možné se stát představitelem chráněné pracovní dílny (Chráněné dílny OZP, 2019).

1.2.3 Typy sociálních podniků a jejich právní formy

Existuje několik typů dělení sociálních podniků. Jedním typem může být rozdělení podle typu činnosti na integrační, obecné a sociální a environmentální podniky, což vychází ze zaměření podniků spadajících do třetího sektoru.

V České republice převládají integrační sociální podniky, a tedy je vhodné použít dělení na klasické nebo taky obecné sociální podniky, které poskytují služby s vyšším sociálním cílem, a již zmíněné integrační (Bednáriková & Francová, 2011).

Obecný sociální podnik se zaměřuje na zlepšování společenských a místních problémů aktivitami prospěšnými společnosti. Environmentální typy sociálních podniků se mimo jiné soustředí také na aktivity k ochraně životního prostředí (SOVZ, n.d.).

Obr. 2: Principy integračního sociálního podniku

Principy integračního sociálního podniku	Sociální prospěch	Ekonomický prospěch	Environmentální a místní prospěch
Charakteristiky (jsou v souladu s evropským pojetím sociálního podniku. Sociální podnik je má splňovat nebo k nim směřovat.) * není vyžadováno	Zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce.	Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů.	Přednostní uspokojování potřeb místní komunity.
	Participace zaměstnanců a členů na strategickém směřování podniku.	Zaměstnanci jsou podporováni ve zvyšování produktivity práce dle svých možností.	Využívání přednostně místních zdrojů.
	Důraz na rozvoj pracovních kompetencí znevýhodněných zaměstnanců.	Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích.	Uspokojování přednostně místní poptávky. *
	Inovativní přístup k řešení. *	Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech a jeho dynamika.	Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby.
		Schopnost zvládat ekonomická rizika.	Spolupráce sociálních podniků s důležitými místními aktéry.

Zdroj: Bednáriková & Francová (2011, s. 16), zpracováno autorkou

TESSEA definuje integrační sociální podnik jako subjekt sociálního podnikání, který dodržuje následující principy integračního sociálního podniku zmíněné na Obr. 2. Integrační sociální podnik má za veřejně prospěšný cíl zaměstnávání osob, které jsou

určitým způsobem znevýhodněný na trhu práce a se specifickými potřebami (Bednáriková & Francová, 2011).

Tento cíl mají specifikovaný ve svých zakládacích dokumentech a zakládá se na principu ekonomického, environmentálního a sociálního prospěchu. Subjektem může být jak fyzická, tak právnická osoba (TESSEA, 2023).

Z hlediska právních forem mohou sociální podniky existovat v podobě obchodních společností, protože není legislativně žádným způsobem specifikováno jinak. V roce 2022 existovalo nejvíce sociálních podniků ve formě společnosti s ručením omezením a druhou nejzastoupenější skupinu tvořili obecně prospěšné společnosti. Dalšími typickými formami jsou družstvo, spolek nebo ústav. Sociální podnik může být ale také pouze osoba samostatně výdělečně činná nebo církevní právnická organizace. Podmínkou je alespoň jeden zaměstnanec. Veřejné obchodní společnosti nebo akciové společnosti nejsou u nás v oblasti sociálního podnikání příliš rozšířené, protože například akciová společnost musí mít základní kapitál velmi vysoký oproti například s.r.o. (Dohnalová, 2022).

V české legislativě je ukotveno sociální družstvo, což je družstvo vykonávající veřejně prospěšné aktivity podporující společnost tak, že dávají pracovní příležitosti znevýhodněným osobám na trhu práce v místě svého působení. (§ 758 zákona o obchodních korporacích)

Obecně v Evropě lze identifikovat dvě pojetí sociálních podniků. Nejvíce zastoupený v Evropě je první typ, který vychází z definice organizace EMES, která představila všeobecný princip sociálního podniku, který vychází z jejího výzkumu. Podle ní sociální podniky představují neustále se vyvíjející novou oblast v rámci třetího sektoru zaměřující se na výrobu a služby v sociálním kontextu prospěšné společnosti. Druhý typ pochází z Velké Británie a chápe sociální podniky jako aktivní prostředky k realizaci změn a inovací v otázce společenských problémů (Dohnalová a kol., 2012).

1.2.4 Problémy a hrozby sociálního podnikání

V roce 2019 provedlo MPSV průzkum mezi sociálními podniky pro získání informací o stavu sociálního podnikání v České republice. Dotazovali se také na hodnocení slabých stránek a na problémy trápící sociální podnikatele. Jedním z problémů byl nedostatek finančních prostředků, což je pochopitelné a potvrzuje to i nutnost cizích zdrojů

financování, které jsou zmíněné v předchozích kapitolách. Peníze chyběly nejčastěji na investice a v oblasti marketingu (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020).

Dalším problémem zmiňovaném malými a středními sociálními podniky byl nedostatek pracovní síly a také velká proměnlivost zaměstnanců. Naopak zaměstnanci v řídicích oblastech a vedoucích pozicích jsou přepracovaní a pocítují nadměrnou zátěž.

Problémem pro sociální podniky mohou být i chyby, kterých se podnikatelé dopouštějí v rámci podnikání. Například neuvážená volba společníků může ohrozit nebo poškodit podnikání, pokud například nemají společníci odpovídající dovednosti, hodnoty nebo zájem o společný úspěch. To může vést k nesouladu v řízení a rozhodování. Nespecifikované role a odpovědnosti mezi společníky nebo zaměstnanci mohou vést k nedorozuměním, konfliktům a snížené efektivitě práce (Dořičáková, 2015).

Dále se může stát, že je omezený okruh zákazníků. To může znamenat závislost na malém segmentu trhu. Pokud se něco stane s tímto segmentem, může to způsobit vážné problémy. Vytváření produktů bez předchozího průzkumu nebo potřeby na trhu může také vést k vytváření nežádoucích produktů, které nemají dostatečný odbyt. Sociální podniky musí být konkurenceschopné a aby uspěli na trhu, měli by se zaměřit na to, po čem bude poptávka na trhu dostatečná (Dořičáková, 2015).

Stanovení ceny mimo realitu trhu může odrazit zákazníky a vést k finančním obtížím. Nesprávně stanovená cena může odradit potenciální zákazníky. Sociální podniky musí být schopné pro vyrovnání se konkurencí udržovat kvalitu na podobné úrovni s ostatními podniky na trhu a pokud tomu tak není, protože to například zaměstnanci se zdravotním postižením nejsou schopni dodržet, musí se konkurenci vyrovnat cenově. Zde přichází problém plynoucí z nižších cen za výrobky a služby sociálního podniku s nedostatkem financí z vlastní činnosti na vlastní činnost. Konkurence v podobě výrobků ručně vyráběných v České republice oproti strojově vyráběným kusům z asijských zemí se také těžko cenově vyrovnává (Dořičáková, 2015).

Přílišný důraz na rozsah činností může vést k nedostatečné kvalitě produktů nebo služeb. Kvalita by neměla být obětována kvůli přílišnému rozsahu činností. Sociální podnikatelé se často snaží například pomoci co největšímu množství lidí až do takové míry, že nezvládají koordinovat tak rozsáhlou činnost (Dořičáková, 2015).

Již v kapitole způsobu financování sociálních podniků se zmiňuje, že možné nedostatečné finanční zdroje na začátku podnikání mohou zpomalit růst a rozvoj podniku, což zvyšuje

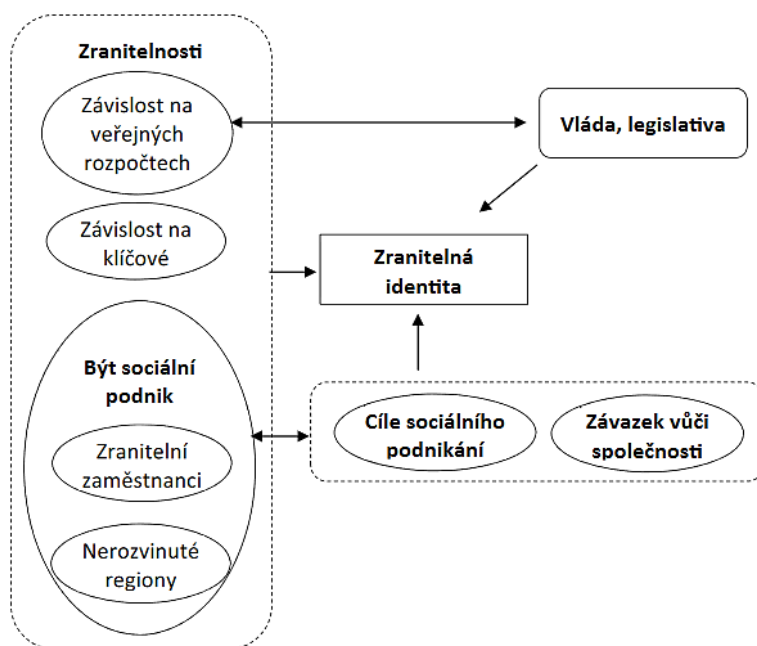
riziko selhání. Můžou také vyvolat potřebu po cizích finančních zdrojích, což nese další rizika komplikací podnikání (Doříčáková, 2015).

U sociálních podniků je problémem často chybějící znalost nutných podnikatelských principů, zásad a pravidel. Chybějící jasná vize a cíle mohou způsobit, že podnikatelé ztratí směr a nedokážou efektivně plánovat budoucnost. Absence nebo špatné zpracování podnikatelského plánu rovněž způsobuje komplikace při podnikání (Doříčáková, 2015).

Hrozbou pro sociální podniky je již zmíněná absence legislativního rámce. Sociální podniky nemají žádnou formu jistoty a jsou povinné dodržovat stejná pravidla, zákony a nařízení jako ostatní podniky na trhu ve všech právních formách. Například dodržování minimální mzdy, který se neustále zvyšuje je ale pro sociální podniky nepředvídatelný jev s velkým vlivem na podnikání (Kročil, Müller, Kubátová & Dopita, 2022).

To naznačuje problém s málo pružnou schopností reagovat na změny a vnější vlivy. Sociální podniky jsou zranitelné, protože nemají zavedené rozsáhlé řídicí mechanismy a celý systém často stojí pouze na malém množství lidí, kteří dělají klíčová rozhodnutí a mají stěžejní informace. Bez nic by sociální podnik nebyl schopný pokračovat v činnosti (Kročil, Müller, Kubátová & Dopita, 2022).

Obr. 3: Schéma zranitelnosti sociálních podniků

Zdroj: Kročil, Müller, Kubátová & Dopita (2022, s. 14)

V publikaci Krizové řízení v sociálních podnicích (Kročil, Müller, Kubátová & Dopita, 2022) je uvedené schéma slabých, a tedy zranitelných míst sociálních podniků, které je vyobrazené na Obr. 3.

Mimo zmíněnou legislativu a závislost na dotacích a podporách z veřejných rozpočtů je zde zmíněná myšlenka, že je sociální podnik zranitelný už jen z podstaty že je sociálním podnikem, protože to například může vyvolávat předsudky a nedůvěru komerčních podniků. Ty považují sociální podniky často za podniky neschopné plnit své závazky. Také jsou sociální podniky zranitelné z hlediska slabých nebo žádných finančních rezerv, nebo že se nacházejí v nerozvinutém kraji, který například neposkytuje dostatečnou podporu, je zde malé množství klíčových zákazníků apod. V minulých letech také působil negativně vliv koronavirové krize, která v současné době již není aktuální, nicméně některé problémy a následky přetrvávají do dnes (Kročil, Müller, Kubátová & Dopita, 2022).

2 Ekonomická stabilita v rámci sociálního podnikání

Pro posuzování ekonomické udržitelnosti sociálních podniků je nutné nejdříve definovat, jak je udržitelnost v tomto kontextu chápána. Pro hodnocení ekonomické udržitelnosti je také potřeba stanovit faktory a ukazatele, podle kterých je možné definovanou udržitelnost posuzovat.

2.1 Pojem udržitelnost

Na udržitelnost lze pohlížet z několika úhlů. Jedním z nich může být udržitelné podnikání, které nemá za cíl pouze krátkodobě generovat zisk, ale zaměřuje se na dlouhodobější udržitelné cíle a rozvoj podniku (Křečková Kroupová, 2018).

Asociace udržitelného podnikání se například soustředí na vzdělávání podniků z hlediska udržitelného podnikání a seznamuje je s ESG reportem a jeho jednotlivými oblastmi. ESG report se skládá z environmentální oblasti, sociální oblasti a řízení společnosti. Právě do části Governance, tedy řízení podniku by se ekonomická udržitelnost mohla řadit (AUP, n.d.).

Jiný pohled na udržitelné sociální podnikání je z hlediska finanční udržitelnosti a dopadu podniku v průběhu času. Z tohoto úhlu znamená udržitelnost schopnost podniku vydržet v čase, tedy schopnost přežít, a to zejména finančně po určitou delší dobu. Z hlediska času je otázkou, co se bude považovat za delší časový úsek pro definování udržitelnosti (Burkett, 2010).

Ingrid Burkett (2010) si pokládá otázku, zda je možné, aby byl sociální podnik po dvou až třech letech již udržitelný a také jak dlouho se očekává existence a financování takového podniku. Uvádí se, že aby byl podnik udržitelný, tak musí být nezávislý na grantovém financování a že udržitelnost sociálních podniků se zaměřuje výhradně na finanční ukazatele. Nelze však opomenout při řešení udržitelnosti podniku jeho dopad na okolí a společnost, zvláště pak při posuzování sociálních podniků.

2.1.1 Udržitelnost sociálních podniků

V různých zemích světa se liší pojetí sociálních podniků, legislativa a také způsoby financování těchto podniků. Od toho se odvíjí i rozdílný postoj a chápání udržitelnosti sociálních podniků.

Pokud se bude posuzovat udržitelnost jako dlouhodobou životaschopnost podniku, bude klíčové hodnocení finanční udržitelnosti. Organizace Foresters Community Finance rozlišuje tři základní úrovně finanční udržitelnosti, které vycházejí z jejich zkušeností se sociálním podnikáním a jimi provedených výzkumů. Jedná se o provozní udržitelnost, finanční udržitelnost a bilanční udržitelnost. Chápe tedy finanční udržitelnost jako schopnost podniku hradit své závazky a své provozní a další náklady hlavně z vlastních zdrojů, a to zejména generováním tržeb. Opět je důležité zdůraznit, že pokud jde o pochopení sociálního podniku, nelze finanční udržitelnost oddělit od udržitelnosti dopadu. Podle tohoto názoru by tedy životaschopnost dopadu a udržitelnost dopadu měly začínat a končit jakoukoli analýzu udržitelnosti sociálního podniku. Proto bere organizace Foresters v potaz i čtvrtou úroveň udržitelnosti, a to sociální udržitelnost (Burkett, 2010). Někteří zahraniční autoři (Trexler, 2008) projevují nejistotu ohledně názoru, že ekonomická udržitelnost podniků by měla být pouze finanční nezávislost, kdy si podnik zajistí existenci vlastní činností bez další cizí finanční podpory. Uvažují nad názorem, že udržitelnost sociálního podniku by mohla být chápána jako zajištění dlouhodobé existence a působení s nějakým typem vnější pomoci prostřednictvím externích zdrojů financování.

Dalším autorem, který uvažuje o tom, že není moudré chtít po sociálních podnicích, aby byly udržitelné z hlediska finanční soběstačnosti, je Ingrid Burkett. Není příliš reálná představa, že všechny sociální podniky budou schopny fungovat bez grantového financování, a to ani v dlouhodobém horizontu. Dle jejího názoru by ale měl být brán větší zřetel na to, jak se využívá grantové financování v kontextu sociálního podniku. Pro zajištění životaschopnosti a udržitelnosti sociálního podniku je však zásadní, kam a jakým způsobem toto financování směřujeme. Na základě výzkumu, který provedla organizace Foresters v oblasti finančních potřeb sociálních podniků, a na základě vlastních zkušeností s řízením komunitního podniku by měl veškerý grantový nebo darovaný kapitál směřovat pouze na kompenzaci nákladů na dopady nebo na zajištění odpovídající úrovně infrastruktury podniku, aby mohl vykonávat svou práci (Burkett, 2010).

Naopak by se neměl používat kapitál z grantů nebo darů na pokrytí jakýchkoli provozních nebo výrobních nákladů. Je třeba zajistit, aby podnikatelská činnost sociálního podniku byla životaschopná. Pokud je tedy sociálním podnikem kavárna, která zaměstnává lidi, kteří se setkali s dlouhodobou nezaměstnaností, mohl by být grantový a darovací kapitál použit na kompenzaci nákladů na podporu, účast a dopady při naplňování tohoto

sociálního účelu. Na skutečný provoz a řízení kavárny (vstupy, marketing, management, mzdy kmenových zaměstnanců) musí být hrazen z vlastních zdrojů, pokud má být podnik dlouhodobě životaschopný. Oddělení dopadových a provozních nákladů může zajistit, že budeme mít co nejlepší příležitost vybudovat životaschopné a udržitelné sociální podniky (Burkett, 2010).

2.1.2 Ekonomická udržitelnost sociálních podniků

V rámci pilířů udržitelného rozvoje je uvažován také ekonomický pilíř. Tato ekonomická udržitelnost se zaměřuje na zajištění hospodářské prosperity a dlouhodobé stability. Klíčovým prvkem této udržitelnosti je podnikání založené na udržitelných principech, a tedy že firmy by měly pečlivě zvažovat ekologické a sociální dopady svých aktivit a aktivně hledat opatření k minimalizaci negativních vlivů a maximalizaci pozitivních přínosů pro společnost a životní prostředí (Ministerstvo životního prostředí, 2008).

V rámci tohoto konceptu udržitelnosti slouží jako příklad implementace zeleného podnikání. Firmy mohou například snižovat odpady a znečištění ve svých výrobních procesech, investovat do technologií s nízkou spotřebou energie a vody, a přecházet na recyklovatelné a obnovitelné materiály. Paralelně by měly dodržovat etické pracovní podmínky, podporovat spravedlivé obchodování a respektovat lidská práva.

Dalším hlediskem ekonomické udržitelnosti je řízení zdrojů a odpadů, což zahrnuje efektivní využívání surovin a redukci odpadu. Příkladem může být implementace principů cirkulární ekonomiky, která podporuje recyklaci a opakované využívání materiálů, s cílem snížit spotřebu a minimalizovat plýtvání zdroji a tím také působit na ekonomickou úsporu, protože ekonomická udržitelnost jde ruku v ruce s environmentální a sociální oblastí (Koten, 2023).

Marie Dohnalová ve své studii na téma Význam sociálních podniků z roku 2019 popisuje určitý pohled na udržitelnost sociálních podniků. Ekonomický aspekt udržitelnosti podle ní kladou důraz na "funkčnost místní ekonomiky, kde firma působí". To zahrnuje budování partnerských vztahů s lokálními dodavateli, optimalizaci vstupních nákladů a aktivní účast firmy na podpoře udržitelného rozvoje regionu, a to nejen z ekonomického hlediska. Jedná se o více než pouhou orientaci na dosažení zisku; cílem je aktivní přispívání k udržitelnosti ve svém okolí a zohlednění podmínek, ve kterých podnik působí (Dohnalová, 2019).

V rámci této diplomové práce se uvažuje ekonomická udržitelnost sociálních podniků jako stěžejní aspekt pro reflexi schopnosti těchto podniků dosahovat ekonomické stability a prosperity, zatímco zároveň plní svoje sociální a environmentální cíle.

Klíčovými aspekty pro hodnocení ekonomické udržitelnosti sociálních podniků jsou například již výše zmíněné sociální dopady. Měření pozitivních sociálních dopadů, které sociální podniky přinášejí komunitě je náročná a komplexní činnost. Může zahrnovat například zvýšení zaměstnanosti, zlepšení sociální soudržnosti a podporu znevýhodněných skupin. Do sociálního působení podniku se řadí také spolupráce s komunitou, kterou je možné hodnotit úroveň vztahů podniku s okolím.

V rámci udržitelnosti nejen integrovaných sociálních podniků se posuzuje podpora a investice do rozvoje pracovníků a lidských zdrojů, což může přispět k dlouhodobému úspěchu podniku.

Pro dodržení principů udržitelnosti se sleduje také implementace ekologicky odpovědných postupů, které mohou být například šetrné k životnímu prostředí jako jsou šetrné výrobní procesy atp. To může ovlivnit jak ekonomickou, tak environmentální udržitelnost sociálního podniku.

Dalším faktorem je finanční výkonnost sociálního podniku. Hodnocení hospodářské výkonnosti sociálního podniku zahrnuje například sledování příjmů, nákladů, ziskovosti nebo celkové finanční stability. Pro tyto účely slouží také ukazatele rentability, likvidity nebo solventnosti. Jak je již v předchozích kapitolách zmíněné je nezbytné zkoumat do jaké míry sociální podnik diverzifikuje své příjmy a závisí na různých zdrojích financování, což může přispět k ekonomické odolnosti. V oblasti finančních operací je pro podnik důležité posilovat důvěru ze strany zákazníků, investorů ale i komunity a to tak, že budou ohledně hospodaření podniku otevření a transparentní.

Schopnost inovovat a přizpůsobit se změnám v okolním prostředí je dobrým ukazatelem stavu podniku, protože investice mohou ovlivnit udržitelný rozvoj. Spolu s posuzováním inovativnosti podniku je důležité hodnocení efektivity investic ve vztahu k dosažení sociálních a ekonomických cílů. Toto měření pomáhá posoudit, zda sociální podnik dosahuje očekávaných výsledků. Porovnávají se také stanovené dlouhodobé cíle a strategie, které zohledňují jak sociální, tak ekonomické rozměry. Zajištění ekonomické udržitelnosti je pro sociální podniky klíčové, aby mohly dlouhodobě plnit své sociální poslání a přispívat k celkové prosperitě společnosti.

V rámci této diplomové práce se uvažuje že ekonomická stabilita zahrnuje finanční stabilitu podle definice ČNB, která říká, stav finanční stability nastává, když podnik nebo systém efektivně plní své úkoly bez významných poruch a nepříznivých dopadů na současný či budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň projevuje vysokou odolnost vůči nečekaným vlivům, a již zmíněné sociální a další dopady podnikání na společnost a okolí (ČNB, n.d.). Pojetí ekonomické udržitelnosti je tady tedy nahrazováno ekonomickou stabilitou.

Vzhledem k náročnosti a komplexnosti některých aspektů, které se uvažují při posuzování ekonomické udržitelnosti sociálních podniků nebudou v rámci této diplomové práce sledovány aspekty sociálního dopadu působení podniků ani environmentální vliv podniků na prostředí. Uvažuje se zde ekonomická udržitelnost pouze ve formě ekonomické a finanční stability. Zde vzniká prostor pro případný další výzkum v této oblasti. Ekonomická a finanční udržitelnost jsou tedy klíčovými faktory pro dlouhodobý úspěch sociálních podniků, umožňující jim efektivně naplňovat své sociální poslání a zároveň udržovat finanční stabilitu.

2.1.3 Různé pohledy na ekonomickou udržitelnost podniků

Ekonomická udržitelnost označuje schopnost organizace efektivně spravovat své zdroje a dosahovat ziskovosti odpovědným a dlouhodobým způsobem (Economy, n.d.).

Při vytváření obchodních modelů musí společnosti pečlivě zvažovat nákladovou strukturu a strukturu příjmů, aby identifikovaly efektivní vyvážení a určily, od jakého okamžiku mohou očekávat ziskový návrat. U sociálních podniků je to náročnější v tom, že pro sociální podnik není na prvním místě zisk ale cíl zaměřený na řešení určitého společenského problému. Přesné sledování a optimalizace nákladů umožňují organizaci efektivněji alokovat prostředky k naplnění svého sociálního poslání (Economy, n.d.).

Jedním pohledem na ekonomickou udržitelnost je udržitelnost zdrojů. Podniky disponují jak finančními, tak nefinančními zdroji, pro něž existují různé metody efektivního řízení. V oblasti finančního řízení kapitálu mohou využít analýzy rizik, správy daní nebo ocenění společnosti, pro dodržování právního rámce a zajištění efektivnosti (Economy, n.d.).

Naopak pro efektivní řízení nefinančních zdrojů, například materiálů a různých zařízení, je nezbytné efektivní řízení a kontrola logistických, výrobních a dalších procesů v podniku. K tomu lze používat nástroje pro měření času, zdrojů a zásob (Economy, n.d.).

Správné řízení těchto zdrojů umožňuje dosáhnout větší efektivity za nižší náklady. To znamená dosáhnout většího výkonu za kratší čas, efektivně využít omezené zdroje, minimalizovat odpad a snížit finanční rizika (Economy, n.d.).

Jiný pohled na ekonomickou udržitelnost je udržitelnost ziskovosti. Cílem každého ziskového podniku je dosáhnout trvalé ziskovosti a neustále ji zvyšovat. K dosažení tohoto cíle je nezbytné vytvořit efektivní obchodní strategii, která zahrnuje prodej, marketing, branding, komunikační strategie a samozřejmě i společenskou odpovědnost podniků (Economy, n.d.).

2.2 Ukazatele ekonomické udržitelnosti podniku

Nástroje pro zjištění, zda je společnost ekonomicky udržitelná, mohou být například finanční a nefinanční audit nebo také finanční analýza společnosti. Poskytnutí nástrojů pro posouzení ekonomické udržitelnosti společnosti je klíčovým krokem k efektivnímu řízení a dlouhodobému úspěchu. Finanční a nefinanční audity se stávají zásadními prostředky pro hodnocení a monitorování celkového zdraví a perspektivy společnosti (Taušl Procházková & Jelínková, 2018).

Finanční audit se zaměřuje na analýzu účetních záznamů a finančních výkazů, což umožňuje posouzení ekonomické stability a rentability. Tento nástroj může odhalit potenciální finanční rizika a umožnit strategické rozhodování na základě pevných údajů. Finanční audit může být externí nebo interní (Kralíček & Molín, 2014).

Na druhou stranu nefinanční audit rozšiřuje obzory tím, že zahrnuje aspekty, které nelze vyjádřit čísly. Tato forma auditu zkoumá faktory jako etické normy, environmentální dopady, sociální odpovědnost a správu podniku (Kocianová, 2010). Tyto informace jsou klíčové pro měření celkové udržitelnosti a schopnosti společnosti přizpůsobit se měnícím se podmínkám trhu a společenským očekáváním.

Kombinací finančního a nefinančního auditu získává společnost komplexní pohled na svou ekonomickou udržitelnost. To umožňuje identifikovat oblasti, kde lze zlepšit efektivitu, minimalizovat rizika a zároveň optimalizovat společenský a environmentální dopad. Celkově poskytují tyto nástroje klíčové informace pro řízení společnosti směrem k trvale udržitelnému a odpovědnému podnikání.

Pro finanční analýzu se využívá zejména účetní závěrky s účetními výkazy jako je rozvaha, výkaz zisku a ztráty (VZZ) a výkaz cash flow pro získání potřebných dat a

informací. Tyto data jsou přiložena k účetní závěrce v přílohách. Finanční analýzu lze provádět několika způsoby, existuje řada přístupů (Hrdý & Horová, 2009).

Vhodnou metodou pro provedení finanční analýzy podniku je vertikální a horizontální analýza. Vertikální analýza se zaměřuje na hodnocení jednotlivých položek ve finančním výkazu vzhledem k celkové hodnotě. Naopak horizontální analýza sleduje změny v hodnotách jednotlivých položek v čase, což umožňuje posouzení dynamiky a trendů ve finančním vývoji podniku. Tyto metody poskytují ucelený pohled na finanční situaci a výkonnost podniku, což usnadňuje stanovení klíčových informací pro strategické rozhodování. V rámci horizontální a vertikální analýzy se používají poměrové a podílové ukazatele ke zjištění stavu podniku (Hrdý & Krechovská, 2016).

2.2.1 Jednotlivé ukazatele v rámci (finanční) analýzy podniku

Ukazatele ekonomické udržitelnosti podniku mohou být různorodé a závisí na konkrétních cílech, odvětví a strategiích dané firmy. Nicméně existují některé běžné ukazatele, které mohou podniky sledovat pro měření své ekonomické udržitelnosti v rámci finanční analýzy. Každý podnik může mít odlišné priority a zaměření, a proto se ukazatele ekonomické udržitelnosti mohou lišit v závislosti na konkrétních cílech a hodnotách firmy.

Jedním z hlavních a nejzákladnějších ukazatelů jsou poměrové ukazatele rentability. Měří, jak efektivně podnik využívá své zdroje, v tomto případě kapitál, k dosažení zisku. Jedná se tedy o měření kapitálové výnosnosti. Rentabilita se může měřit pomocí různých hodnot o firmě, jako jsou celkový zisk, vložený a vlastní kapitál, aktiva a tržby (Hrdý & Krechovská, 2016).

Finanční stabilitu lze zjišťovat pomocí dalších poměrových ukazatelů. Zahrnuje sledování finančních ukazatelů, jako jsou zadluženost a likvidita. Ukazatele zadluženosti hodnotí podnikovou finanční stabilitu, která se projevuje rovnováhou majetkové a finanční struktury podniku. Zadluženost znamená, že podnik využívá jako zdroj financování dluhy, tedy cizí kapitál. Ukazatele likvidity představují platební schopnost podniku, tedy zda zvládá hradit své závazky. Výpočet se provádí pomocí poměru krátkodobých oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Rozlišují se tři typy likvidity: běžná, pohotová a peněžní (Hrdý & Krechovská, 2016).

Dalším ukazatelem může být efektivnost využívání zdrojů. Hodnotí, jak efektivně podnik využívá své suroviny, energii a další zdroje při výrobě produktů nebo poskytování služeb. Diverzifikace příjmů hodnotí, do jaké míry je podnik závislý na jednom typu produktu nebo služby. Diverzifikace může zvýšit odolnost vůči změnám na trhu. Sledování investic do výzkumu a vývoje, inovací a technologického pokroku, se sleduje, protože může posílit konkurenceschopnost podniku.

Měření společenské odpovědnosti firem sleduje úroveň angažovanosti podniku ve společenských a environmentálních otázkách. To zahrnuje podporu charitativních organizací, etické pracovní podmínky a odpovědný obchod. V rámci sociálních podniků je tento bod pokrytý naplňováním samotného cíle podniku (Křečková Kroupová, 2018).

Podnik lze také hodnotit z hlediska stability zaměstnanosti. Hodnotí se, jak se podnik stará o své zaměstnance a jak dlouhodobě udržuje pracovní místa. V sociálním podniku pracují zaměstnanci ale také dobrovolníci v různých formách. Řízení stability zaměstnanců je proto v sociálním podniku specifitější. Personální řízení sociálních podniků je komplexní činnost, která přímo souvisí s posláním podniku (Dohnalová, Deverová, Legnerová, & Pospíšilová, 2015).

Na výkonnost podniku má vliv i zákaznická spokojenost, která působí i na následnou ekonomickou stabilitu podniku. Spokojenost zákazníků, kterou je možné měřit v rámci marketingového výzkumu například dotazníkem, je klíčová pro úspěšnost s tím spojenou dlouhodobou existencí podniku (Foret & Stávková, 2003).

2.2.2 Výpočet poměrových ukazatelů v rámci finanční analýzy

Ukazatele rentability

Prvním uvažovaným ukazatelem rentability je rentabilita aktiv (return on assets, ROA), které se také často říká rentabilita celkového kapitálu. Vystihuje všeobecnou efektivnost podniku a vypočítá se pomocí následujícího vzorce (1) (Hrdý & Krechovská, 2016):

$$ROA = \frac{EBIT \text{ (zisk před úroky a zdaněním)}}{\text{aktiva celkem (nebo vložený kapitál celkem)}} \quad (1)$$

Vzorec rentability aktiv může nabývat i jiného tvaru, například v čitateli může být také zisk po úrocích a zdaněné nebo čistý zisk. Záleží, pro jaké účely daný ukazatel má sloužit. Zde byl zvolen zisk před odečtením úroků a daní, protože bude ukazatel sloužit pro porovnávání firem mezi sebou (Růčková & Roubíčková, 2012).

Druhým zde uvedeným ukazatelem je (2) rentabilita vlastního kapitálu (return on ekvity, ROE), který hodnotí, jak výnosný je vlastníky do podniku vložený kapitál. Tento ukazatel slouží především investorům pro posouzení, zda je investice dostatečně výnosná vzhledem k investičnímu riziku (Hrdý & Krechovská, 2016).

$$ROE = \frac{EAT \text{ (čistý zisk)}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (2)$$

Třetím a posledním zmíněným ukazatelem rentability je (3) rentabilita tržeb (return on sales, ROS). Ten ukazuje, jakým způsobem může podnik generovat zisk při určité úrovni tržeb. Odpovídá na otázku, kolik korun zisku podnik vygeneruje z jedné koruny tržeb (Hrdý & Krechovská, 2016).

$$ROS = \frac{EAT \text{ (čistá zisk)}}{\text{tržby}} \quad (3)$$

Všechny zmíněné ukazatele rentability by měli v čase růst a směřovat k maximalizaci. Obecně u rentability platí, že čím je ukazatel vyšší, tím lépe pro podnik.

Ukazatele likvidity

Likvidita ukazuje, jak efektivně podnik dokáže převést svá aktiva na peněžní prostředky a tím hradit své závazky v požadovaný čas, místě a podobě (Kislingerová a kol., 2010).

Prvním typem je běžná likvidita (likvidita 3. stupně) vyjadřuje (4) kolikrát jsou krátkodobé závazky kryty oběžnými aktivy. Běžná likvidita by se ideálně měla pohybovat mezi hodnotami 1,5 až 2,5. Zde opět platí, že čím je hodnota vyšší, tím lépe a tím bude nejspíše schopnost podniku hradit závazky vyšší (Růčková & Roubíčková, 2012).

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (4)$$

Druhým typem (likvidita 2. stupně) je pohotová likvidita (5), která je přesnější než běžná likvidita. Z výpočtu ukazatele se odeberou zásoby jako nejméně likvidní položku oběžných aktiv. Zde se doporučuje udržovat hodnotu v rozmezí 1 až 1,5 (Hrdý & Krechovská, 2016).

$$\text{pohotová likvidita} = \frac{(\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby})}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (5)$$

Třetím typem s likviditou 1. stupně je okamžitá likvidita (6), která nejvíce vymezuje likviditu, protože její výpočet obsahuje jen ty nejvíce likvidní části rozvahy. Obecně se

radí, aby byla okamžitá likvidita větší než 0,2, ale to už někdy bývá označováno za velmi kritickou hodnotu (Růčková & Roubíčková, 2012).

$$\text{okamžitá likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (6)$$

Ukazatele zadluženosti

Využívání výhradně vlastních zdrojů k financování podnikatelské činnosti je pro podnik velmi nákladné a často nereálné. Řešením je využití cizích zdrojů, ale důležité je se rozhodnout v jaké výši (Růčková & Roubíčková, 2012).

Tento ukazatel se velmi často měří například celkovou zadlužeností, koeficientem samofinancování nebo ukazatelem zadluženosti vlastního kapitálu. Pokud ukazatel celkové zadluženosti (7) roste, značí to vysokou zadluženost podniku a také, že je riziko spojené s cizím kapitálem vysoké (Hrdý & Krechovská, 2016).

$$\text{celková zadluženost} = \frac{\text{dluhy celkem (cizí kapitál)}}{\text{aktiva celkem}} \quad (7)$$

Koeficient samofinancování (8) vyjadřuje vlastnické riziko podniku. Úzce souvisí s celkovou zadlužeností. Součet hodnot celkové zadluženosti a koeficientu samofinancování by měl dát přibližně 1. Z toho vyplývá, že by se měli vlastní a cizí zdroje držet přibližně v rovnováze a oba ukazatele by se měli blížit hodnotě 0,5 (Růčková & Roubíčková, 2012).

$$\text{koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{aktiva celkem}} \quad (8)$$

Oba výše zmíněné ukazatele zadluženosti úzce souvisí s ukazateli rentability, protože rovněž uvažují ve jmenovateli celková aktiva podniku. Jsou velmi důležitá pro hodnocení celkového finančního stavu v podniku (Růčková & Roubíčková, 2012).

Zadluženost vlastního kapitálu (9) vyjadřuje celkové riziko spojené se způsobem financování podnikatelské činnosti. Vyplývá z předchozích svou ukazatelů, jeho převrácená hodnota vyjadřuje míru finanční samostatnosti podniku. Měl by být vyšší než nula a má následující výpočet (Hrdý & Krechovská, 2016):

$$\text{zadluženost vlastního kapitálu} = \frac{\text{cizí kapitál}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (9)$$

Ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu se většinou doplňuje ukazatelem úrokového krytí (10), protože vyjadřuje, jestli podnik ještě zvládne splácet dluh při dané úrovni úroků. Hodnota by měla být alespoň 3, někteří autoři uvádějí dokonce 5 (Hrdý & Krechovská, 2016).

$$\text{úrokové krytí} = \frac{\text{EBIT (zisk před úroky a zdaněním)}}{\text{nákladové úroky (placený dluh)}} \quad (10)$$

2.2.3 Výpočet rozdílových ukazatelů v rámci finanční analýzy

V rámci finanční analýzy lze sledovat vývoj také rozdílových ukazatelů. Mezi ně patří například čistý pracovní kapitál (ČPK) (11). Ten slouží pro vyjádření schopnosti podniku platit své závazky. Vyjadřuje míru likvidnosti podniku. Opět zde platí, že čím je vyšší ukazatel, tím lepší pro podnik (podnik je likvidnější). Ukazatel informuje o oběžných aktivech hrazených dlouhodobými zdroji. Když je hodnota ukazatele záporná, značí to dluh, který není krytý (Hrdý & Krechovská, 2016).

Pokud je hodnota čistého pracovního kapitálu kladná, znamená to, že podnik má dostatečné množství prostředků ke kompletnímu krytí svých závazků. Když je ale hodnota příliš vysoká, signalizuje to nedostatečné využití čistého pracovního kapitálu (Kubíčková & Jindřichovská, 2015).

$$\text{čistý pracovní kapitál} = \text{oběžná aktiva} - \text{krátkodobé závazky} \quad (11)$$

Dalším rozdílovým ukazatel jsou čisté pohotové prostředky a čistý peněžní majetek. Ukazatel čistých peněžních prostředků není na rozdíl od čistého pracovního kapitálu ovlivněn způsoby oceňování majetku (Hrdý & Krechovská, 2016).

2.2.4 Celkové hodnocení podniku pomocí souhrnných indexů

Aby bylo možné vyjádřit finanční stav podniku nějakou jednoduchou formou, využívá se k tomu souhrnných ukazatelů. Tyto ukazatele vycházejí z údajů z minulosti a lze pomocí nich také předikovat budoucí přežití podniku z hlediska financí. Jedná se o jeden ukazatel, který vyjadřuje celkovou finanční situaci podniku. Příkladem takových ukazatelů jsou pyramidové soustavy ukazatelů a různé predikční modely. Výpočty vycházejí z poměrových ukazatelů, které jsou definované výše v kapitole (Hrdý & Krechovská, 2016).

Rozkladem jednoho „velkého“ ukazatele na soustavu „menších“ ukazatelů lze získat tzv. pyramidovou soustavu ukazatelů. Tento rozklad, který je nejčastěji doprovázen grafickým zpracováním, má za cíl popis vztahů mezi ukazateli navzájem. Také se tím dají odhalit ukazatele, které mají na vliv na výsledek velkého ukazatele. Velmi používaný typ rozkladu je Du Pont rozklad. Ten se soustředí na rozložení ukazatele rentability vlastního kapitálu (Růžičková & Roubíčková, 2012).

Již podle názvu predikční modely lze využít k předpovědím do budoucna pouze na základě jednoho čísla informují o finančním zdraví podniku. Existují dvě základní dělení: bankovní modely, které slouží k varování před bankrotem, a bonitní modely, dloužící k hodnocení finančního zdraví podniku (Hrdý & Krechovská, 2016).

Mezi souhrnné indexy hodnocení podniku patří například Altmanův model neboli Altmanovo Z-skóre, který patří mezi bankrotní modely a jeho výpočet se liší podle toho, zda je nebo není podnik obchodovatelný na burze. Vzorec pro výpočet indexu u podniku neobchodovatelného na burze je následující (12) (Hrdý & Krechovská, 2016):

$$Z = 0,717 \frac{\text{pracovní kapitál}}{\text{aktiva}} + 0,847 \frac{\text{nerozdělený zisk}}{\text{aktiva}} + 3,107 \frac{\text{EBIT}}{\text{aktiva}} + 0,42 \frac{\text{tržní hodnota vlastního kapitálu}}{\text{účetní hodnota dluhů}} + 0,998 \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}} \quad (12)$$

Interpretace výsledku je znázorněna v následující Tab.1.

Tab. 1: Interpretace výsledků Altmanova Z-skóre pro podniky neobchodovatelné na burze

Hodnota indexu	Stav podniku
$Z < 1,2$	bankrot
$1,2 < Z < 2,9$	šedá zóna
$Z > 2,9$	prosperita

Zdroj: Hrdý & Krechovská (2016, s. 225)

Tyto i jiné souhrnné indexy pro hodnocení celkového zdraví podniku by byly zajímavé pro budoucí další zkoumání této problematiky, nicméně kvůli náročnosti na data v takovém množství nebudou v rámci této diplomové práce zpracovávány.

3 Analýza vybraných sociálních podniků

Následující kapitola má za cíl přiblížit konkrétní aspekty vybraných sociálních podniků zejména z hlediska ekonomické udržitelnosti, způsobu získání údajů a průběhu zpracování dat.

3.1 Metodika výzkumu a zpracování dat

Pro zpracování praktické části této diplomové práce bylo nutné získání důležitých informací a dat o podnicích jako například informace týkající se právní formy podnikání, identifikační číslo, geografické údaje, počet zaměstnanců, sektor podnikání nebo rok vzniku. Jednotlivé pilíře zmíněné v předchozích kapitolách jsou sledovány za účelem zjištění, zda identifikované subjekty naplňují dimenze sociálního podnikání. Dále jsou pro zkoumání finanční stability a ekonomické udržitelnosti vybraných podniků nutné údaje z rozvah a výkazů zisku a ztrát podniků pro výpočet finančních ukazatelů rentability, likvidity a zadluženosti.

Data pro praktickou část práce byla získávána sběrem a analýzou sekundárních dat převážně z internetových zdrojů, například na webových stránkách jednotlivých společností, internetové stránce České sociální podnikání (ceske-socialni-podnikani.cz), ve finančních výkazech, účetních závěrkách a výročních zprávách podniků, které byly dostupné ve Veřejném rejstříku a Sbírce listin (justice.cz). Údaje o sektoru podnikání, hlavní ekonomické činnosti a kategorii počtu zaměstnanců pocházejí z Registru ekonomických subjektů.

Data a informace získané sběrem jsou zpracována a upravena do tabulek které jsou k dispozici v příloze A a B.

Vybrané sociální podniky pocházejí z konkrétních čtyř krajů, a to z Karlovarského, Plzeňského, Libereckého a Ústeckého kraje. Vyjmenované kraje spadaly v době druhé světové války pod Sudety, což byla ve třicátých letech dvacátého století oblast příhraničí Československa převážně osídlená Němci (Cyprich, 2018). Výběr právě těchto konkrétních krajů byl záměrný právě z důvodu historického vlivu této doby. Po odsunu sudetských Němců byli do této oblasti posíláni lidé bydlet a žít spíš za trest. Tyto skutečnosti se projevují dodnes u obyvatelstva zejména v oblasti vzdělání, zaměstnanosti, politických preferencí a celkového smýšlení (Brezovská, 2022).

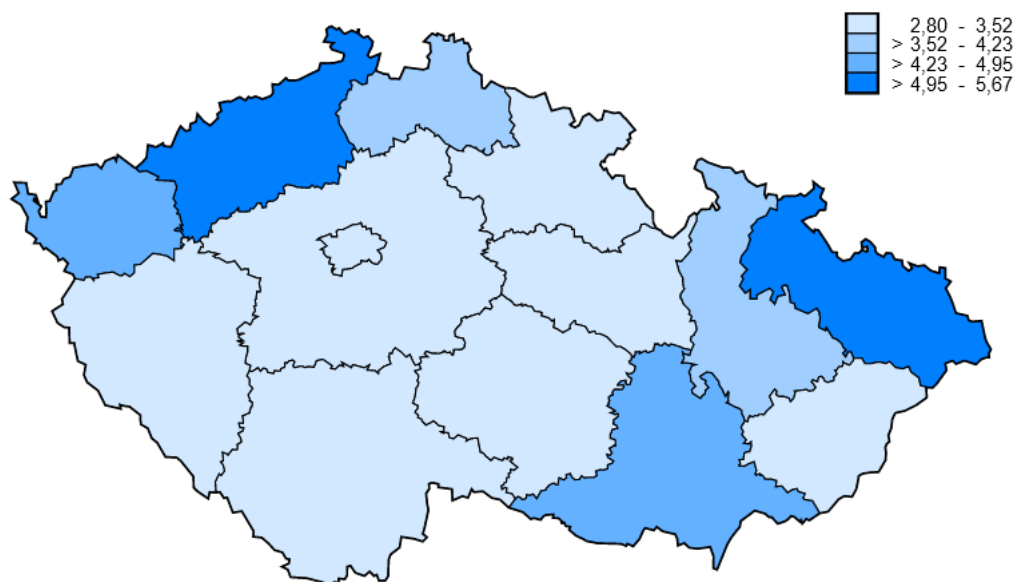
Následující data v Tab. 2 představují obecnou míru nezaměstnanosti v jednotlivých regionech (v %) a za celou ČR od roku 2018 až do roku 2022. Data ukazují, že ve všech sledovaných letech je nezaměstnanost významně vyšší ve srovnání s Českou republikou v Karlovarském a Ústeckém kraji. V letech 2020 a 2021 byla vyšší i nezaměstnanost ve zbývajících dvou sledovaných krajích při porovnávání s hodnotou za celou ČR. To mohlo být ovlivněno také mimo jiné koronavirovou krizí. Nicméně Karlovarský a Ústecký kraj mají z dlouhodobého hlediska horší výsledky v této oblasti.

Tab. 2: Obecná míra nezaměstnanosti v ČR a jednotlivých krajích:

Oblast	2018	2019	2020	2021	2022
Česká republika	2,2	2,0	2,6	2,8	2,2
Hlavní město Praha	1,3	1,3	2,3	2,3	1,6
Středočeský kraj	2,0	1,3	1,9	2,5	1,2
Jihočeský kraj	1,4	1,8	1,8	1,8	1,4
Plzeňský kraj	1,5	1,3	2,2	3,1	2,1
Karlovarský kraj	2,9	4,2	4,7	5,7	4,0
Ústecký kraj	3,6	2,5	3,7	3,7	3,0
Liberecký kraj	1,9	1,8	2,9	2,6	2,0
Královéhradecký kraj	2,3	1,6	2,6	2,3	2,7
Pardubický kraj	1,7	1,6	1,6	2,3	1,8
Kraj Vysočina	1,7	1,4	2,2	2,1	1,6
Jihomoravský kraj	2,6	2,1	2,3	2,5	1,8
Olomoucký kraj	2,6	2,4	3,1	2,6	3,4
Zlínský kraj	1,8	2,0	1,9	1,8	2,0
Moravskoslezský kraj	3,7	3,7	3,6	4,6	4,0

Zdroj: Český statistický úřad (2011)

Obr. 4: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. 2023 v jednotlivých krajích:

Zdroj: Český statistický úřad (n.d.a)

Mapa na Obr. 4 je vykreslením rozdělení krajů podle podílu nezaměstnaných osob aktuální ke konci roku 2023. Na obrázku je možné vidět tmavší Karlovarský, Ústecký i Liberecký kraj oproti sousedním krajům v Česku, což značí vyšší podíl nezaměstnaných osob v těchto oblastech.

V těchto oblastech se vyskytuje větší množství lidí pouze se základním vzděláním a méně obyvatel s vyšším vzděláním. Tento jev může také přispívat k vyšší úrovni nezaměstnanosti a dalším místním problémům (Sčítání 2021, 2022).

Dále se zde podle údajů z Mapy exekucí vyskytuje větší podíl exekucí než v jiných částech republiky (Mapa zadlužení – Pokračování projektů Mapa exekucí a Mapa bankrotů, 2024). Nízké vzdělání obyvatelstva a vyšší nezaměstnanost v těchto krajích způsobuje obtíže pro rozvoj a růst zmíněných krajů.

Sociolog Daniel Prokop nesdílí názor, že jsou tyto kraje v horší ekonomické situaci než ostatní kraje v republice právě z důvodu historických událostí Sudet. Soudí, že tento stav vychází z nedostatečného rozvoje daných regionů. Vinu přikládá slabé politické angažovanosti v podpoře právě těchto oblastí (Pokorný, 2023).

Ať už jsou tyto regiony ekonomicky slabé vlivem současné politiky nebo historického kontextu, faktem zůstává, že tyto kraje mají problémy týkající se zaměstnanosti a zaměstnatelnosti obyvatelstva.

Karlovarský, Ústecký i Liberecký kraj jsou velmi průmyslově orientované oblasti, ve kterých je obtížné zaměstnávat osoby například se zdravotním postižením. Karlovarský i Ústecký kraj jsou silně ovlivněné těžebním průmyslem zejména hnědého uhlí, ale také dalších přírodních surovin.

Ekonomika Karlovarského kraje je mimo těžbu často závislá na cestovním ruchu, například v oblasti lázeňství, a zpracovatelském průmyslu, zejména na výrobě skla a porcelánu. Cestovní ruch byl významně ovlivněn pandemií koronaviru a v současné době taky politickou situací v Rusku a na Ukrajině (KV Kraj, 2022).

Ze Zprávy o situaci na krajském trhu práce v roce 2022 krajské pobočky Úřadu práce ČR v Karlových Varech vyplývá, že v roce 2022 bylo v Karlovarském kraji 173 volných pracovních míst vhodných pro osoby se zdravotním postižením. Podle evidovaných uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce se zdravotním postižením připadalo na jedno takové místo 5,2 uchazečů se zdravotním postižením (Úřad práce ČR, 2023)

Ústecký kraj má rozmanitou ekonomiku, která zahrnuje těžbu uhlí, průmysl, zemědělství i turismus. Těžební průmysl byl tradičně dominantní, ale v posledních letech se snaží krajská samospráva diverzifikovat ekonomiku a hledat alternativní zdroje zaměstnanosti. Podíl OZP na seznamu uchazečů o zaměstnání meziročně stoupl pouze nepatrně, v roce 2022 takových osob bylo 4 515 a v roce 2023 jich bylo 4 523, což podíl na celkovém počtu uchazečů také příliš neovlivnilo. Tento podíl se pohybuje okolo 14,5 % (Úřad práce ČR, 2024).

Také Liberecký kraj je známý svým průmyslem, zejména v oblasti textilu, strojírenství a automobilového průmyslu. Má také rozvinutý sektor cestovního ruchu zejména v rekreačních sportech a návštěvách přírodních krás v Krkonoších (Český statistický úřad, 2017a). Také v Libereckém kraji se obecně pohybuje nezaměstnanost nad průměrem ČR (Hámová, 2023). Ke konci ledna 2023 připadalo 3,7 vhodných volných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením na jednu OZP, nicméně celkový počet OZP registrovaných na trhu práce významně meziročně nevrůstal (Ottová, 2023).

Plzeňský kraj má silnou ekonomiku se zaměřením zejména na automobilový a strojírenský průmysl (Český statistický úřad, 2017b). Plzeňský kraj je také známý svou pивní kulturou, což přispívá k turistickému ruchu v regionu, ale také k vytváření pracovních míst v oblasti výroby a produkce pivních produktů (Český statistický úřad, n.d.b). Plzeňský kraj oproti ostatním zkoumaným krajům v rámci této diplomové práce

nemá problémy s vysokou nezaměstnaností. Naopak je Plzeňský kraj postižen nedostatkem některých profesí, například v oblasti dělnických prací. Tento kraj se potýká spíše se strukturální nezaměstnaností. V současné době jsou například pracovní příležitosti v technických oborech vhodné pro uchazeče s nízkou kvalifikací (Český statistický úřad, 2023).

Z tohoto popisu krajů je patrné, že všechny zkoumané kraje jsou orientované hlavně na těžbu nerostných surovin, strojí průmysl a zpracovatelský průmysl ve výrobě. Fyzicky náročné práce v těchto odvětvích nejsou mimo osob se zdravotním postižením (OZP) vhodné ani pro starší uchazeče o zaměstnání, například nad 55 let, kteří jsou evidováni například na úřadu práce. Také zde není možné zaměstnávat časově méně flexibilní osoby jako jsou ženy na mateřské dovolené a samoživitelky. V krajích, které jsou náročnější na zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce, je vyšší potřeba sociálních podniků, zejména integračních.

Na druhou stranu jsou také všechny popisované kraje závislé na turismu a službách v rámci cestovního ruchu. Toto tvoří ideální prostředí pro sociální podniky, které mohou zaměstnávat znevýhodněné osoby v odvětvích jako je pohostinství, volnočasové aktivity, ubytování, prodej různých výrobků apod. Právě pro tyto dva hlavní důvody jsou vhodné zdejší sociální podniky pro analýzu v rámci této diplomové práce.

Jednotlivé sociální podniky v seznamu v příloze A byly hledány v adresáři sociálních podniků na webových stránkách České sociální podnikání a pomocí klíčových slov zadávaných do internetového vyhledávače Google, například „sociální podniky Plzeňský kraj“ atd. Celkem seznam sociálních podniků pro tuto práci čítá 67 sociálních podniků ze čtyř krajů v České republice.

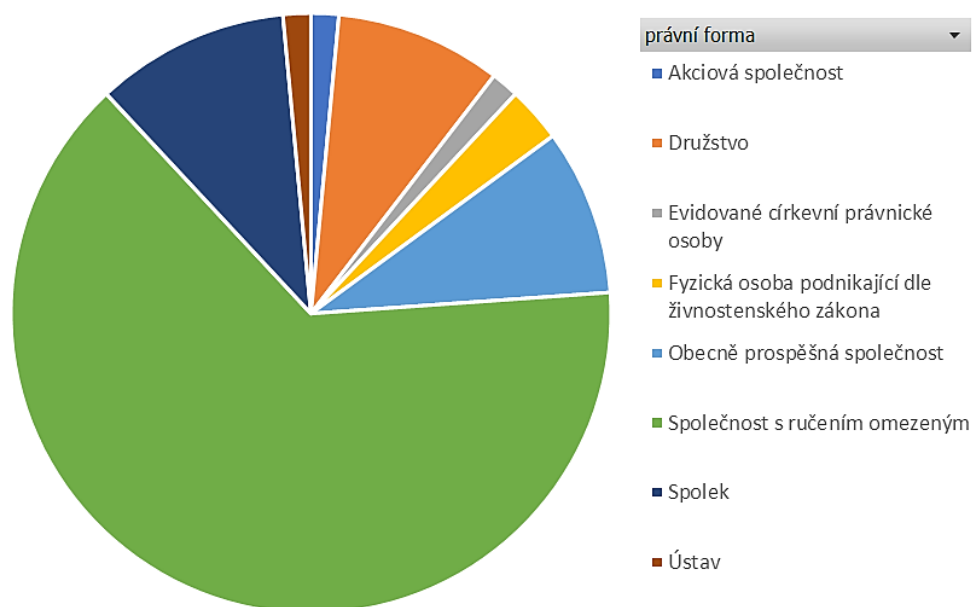
3.2 Charakteristiky vybraných sociálních podniků

V rámci této diplomové práce byla vytvořena již zmíněná databáze sociálních podniků ze čtyř krajů z oblasti v historii nazývaných Sudety, která čítá celkem 67 sociálních podniků. Pro přehlednost a nezaměnitelnost podniků jsou kromě názvu podniky v databázi dohledatelné přes IČO, dále je zde uveden také odkaz na příslušné webové stránky společnosti, pokud je mají vytvořené.

V Karlovarském kraji bylo dohledáno 10 sociálních podniků, z Libereckého kraje pochází také 10 sociálních podniků v databázi. Plzeňský kraj má o něco více sociálních

podniků, a sice celkem 16. Nejvíce sociálních podniků ve zmiňované databázi se nachází na území Ústeckého kraje, a to 31, tedy přibližně 46 % sociálních podniků v celé vytvořené databázi.

Obr. 5: Koláčový graf četností právních forem u podniků v databázi

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze A (2024)

Dalšími informacemi, které lze vyčíst z vytvořené databáze, jsou údaje o právní formě jednotlivých podniků. Z databáze vyplývá, že nejvíce volí sociální podniky ve vybrané oblasti formu společnosti s ručením omezeným (se zkratkou s.r.o.), jak vyplývá z Obr. 5. Celkem si tuto právní formu podnikání zvolilo 43 z 67 sociálních podniků, tedy 64 % zastoupení v databázi. Na druhém místě v četnosti volby právní formy podnikání jsou spolky (zkráceně též z.s., nebo z.p.s., což je zkratka pro pobočný spolek) se 7 podniky. Na třetím místě jsou právní formy družstva a obecně prospěšné společnosti (uváděné zkratkou o.p.s.): oba typy společností jsou zastoupeny 6 sociálními podniky. Databáze obsahuje také 2 fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona, 1 ústav (pod zkratkou z.ú.), 1 evidovanou církevní právnickou osobu a 1 akciovou společnost (se zkratkou a.s.).

Tento výsledek z databáze se shoduje s informacemi uváděnými například v průzkumu MPSV, ze kterého vyplynula jako nejčastější právní forma podnikání využívaná sociálními podniky právě společnost s ručením omezeným s 53 %. Nicméně využívání jiných právních forem se od druhé nejčastější formy liší. Podle tiskové zprávy z roku

2020 druhé místo obsadily obecně prospěšné společnosti (16 %) a třetí místo s 10 % spolky. Družstva jsou dle tohoto průzkumu v zastoupení 8 % (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020).

Podniky se ve vytvořené databázi dají rozdělit například podle toho, o jaký typ sociálního podniku se jedná. V předchozích kapitolách je uvedené základní rozdělení na obecné a integrační sociální podniky. V databázi jsou navíc zmíněné 2 podniky spadající pod zvláštní skupinu, a to environmentální sociální podniky. V databázi jsou pod touto kategorií zmíněné zejména proto, že se tyto podniky tak samy označují vzhledem ke svým činnostem. Nejvíce je integračních sociálních podniků a to 63, což je v přepočtu 94 % databáze. Zbývající dva podniky jsou obecné sociální podniky.

K podobnému výsledku došel i průzkum MPSV, který zaznamenal 84 % integračních sociálních podniků v ČR. Průzkum MPSV vycházel z celkem 167 sociálních podniků po celé České republice (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020).

Tab. 3: Četnosti kategorií počtu zaměstnanců u podniků v databázi

Kategorie počtu zaměstnanců	Počet
1 až 5	15
6 až 9	13
10 až 19	8
20 až 24	1
25 až 49	11
50 až 99	5
100 až 199	3
200 až 249	0
250 až 499	2
neuvedeno	9

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze A (2024)

Z hlediska počtu zaměstnanců nebylo vždy možné dohledat skutečný a konkrétní počet zaměstnanců a většinou tak ani informace o tom, kolik přesně procent z celkového

množství zaměstnanců tvoří například osoby se zdravotním postižením nebo jiným znevýhodněním zejména u integračních podniků. Není ani možné vždy dohledat výše úvazku zaměstnanců, i když většinou osoby znevýhodněné na trhu práce pracují na zkrácený nebo poloviční úvazek. V databázi se proto uvádějí kategorie počtu zaměstnanců podle OECD. Kategorie a jejich četnosti v databázi jsou vypsané v Tab. 3.

Z následující Tab. 4 lze vyčíst, že nejvíce sociální podniky uvedené v databázi podnikají v sektoru zpracovatelského průmyslu (21 %), a to například ve výrobě potravinářských výrobků, oděvů nebo také zpracování dřeva a kovů. Na druhém místě s 16 % podílem je sektor zdravotní a sociální péče, což logicky vychází ze zaměření velkého množství integračních sociálních podniků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Tab. 4: Četnosti sektoru podnikání podniků v databázi

Sektor podnikání	Počet
Zpracovatelský průmysl	14
Zdravotní a sociální péče	11
Zemědělství, lesnictví, rybářství	10
Ostatní činnosti	8
Administrativní a podpůrné činnosti	6
Ubytování, stravování a pohostinství	4
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	4
Profesní, vědecké a technické činnosti	3
Stavebnictví	2
Vzdělávání	2
Informační a komunikační činnosti	1
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1
Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	1

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze A (2024)

Sociální podniky by měly plnit určité principy, které jsou již výše popsány v předchozích kapitolách. V databázi jsou u jednotlivých podniků uvedeny principy, které dané podniky

dodržují. Jedná se o tři prospěchy, lze je také nazvat pilíře, jimž jsou ekonomický, sociální a environmentální. Jednotlivé četnosti pilířů u podniků v databázi jsou viditelné v následující Tab. 5. Tabulka je rozdělena podle krajů a jednotlivých pilířů.

Tab. 5: Četnosti pilířů podniků v databázi podle krajů

Kraj	Počet z ekonomický pilíř	Počet z sociální pilíř	Počet z environment. pilíř
Karlovarský kraj	10	10	4
Liberecký kraj	10	10	5
Plzeňský kraj	16	16	5
Ústecký kraj	31	31	12
Celkový součet	67	67	26

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze A (2024)

Z Tab. 5 vychází, že všechny podniky v databázi plní ekonomický pilíř, což je způsobeno logicky tím, že se jedná o podniky generující zisk. Dále je patrné, že všechny podniky z databáze dodržují svoji sociální misi. To je také poměrně očekávaný výsledek, neboť se jedná o databázi sociálních podniků. Zajímavým údajem je počet podniků, které splňují také environmentální misi a tím dodržují všechny tři sledované pilíře. V databázi je takových podniků celkem 26, což tvoří 39 %.

Z hlediska roku vzniku lze u podniků posuzovat četnosti podniků z hlediska stáří anebo se dívat také na to, v jakých letech vzniklo například nejvíce podniků z databáze. Podle tabulky v příloze A vzniklo nejvíce podniků z databáze v roce 2015 a to konkrétně 9. V roce 2011 jich vzniklo 7 a v letech 2012 a 2009 vždy 6. Další roky jich bylo 5 či méně. Nejstarší podnik v databázi vznikl v roce 1986 a funguje tedy již 38. rokem. Nejmladší 3 podniky vznikly v roce 2022. Průměrné stáří podniků je přibližně 14 let s tím, že ale více podniků vzniklo od roku 2009, tedy většina podniků se pohybuje kolem 10 let existence.

3.3 Hodnocení vybraných subjektů z hlediska finančních ukazatelů

U jednotlivých podniků byly sebrány údaje z rozvahy a výkazu zisku a ztráty za roky 2018 až 2022 a to konkrétně následující údaje: celková aktiva, oběžná aktiva, zásoby, krátkodobý finanční majetek, vlastní kapitál, cizí zdroje, krátkodobé závazky, celkové

tržby, provozní výsledek hospodaření (EBIT), čistý zisk (EAT) a nákladové úroky. Při sběru sekundárních dat pro jednotlivé ukazatele, jímž se hodnotí ekonomická stabilita podniků, se podařilo nashromáždit kompletní údaje za sledované roky u potřebných položek pouze u 25 podniků z celkem 67, což tvoří přibližně 36 % z databáze. Úplnou verzi databáze s finančními údaji z výkazů lze nalézt v příloze B.

Některým podnikům chyběly finanční výkazy za některé sledované roky. Nejčastěji se jednalo o výkaz zisku a ztráty. Některé podniky měly rozvahu nebo VZZ ve zkráceném rozsahu, kde není možné vyčíst například údaje o zásobách nebo krátkodobém finančním majetku atp. U několika sociálních podniků z databáze se objevovala rozvaha nebo VZZ ve formě pro nevýdělečné organizace, což působilo obtíže při sběru dat. Při zkoumání výkazů bylo možné pozorovat, že některé podniky procházely určitým vývojem v používání různých forem vykazování, například přechodem ze zkrácené verze rozvahy k rozvaze v plném rozsahu apod.

V rámci finanční analýzy vybraných sociálních podniků se zkoumaly podniky pomocí vybraných finančních ukazatelů rentability, likvidity a zadluženosti. Protože u některých podniků nejsou dostupná nebo dohledatelná všechna data potřebná pro výpočet, analýza je provedena vždy na souboru podniků představujících zastupující vzorek za celou databázi, u kterých jsou tyto údaje dosažitelné. Vzorce, podle kterých jsou provedeny výpočty jednotlivých finančních ukazatelů, jsou vysvětleny v předchozích kapitolách této práce.

3.3.1 Ukazatele rentability vybraných sociálních podniků

Rentabilita byla u vybraných sociálních podniků měřena pomocí ukazatele rentability aktiv, rentability vlastního kapitálu a rentability tržeb. U všech těchto ukazatelů je žádoucí rostoucí tendence v průběhu let, protože je pro podniky důležitý růst návratnosti jejich investovaného majetku. Vyšší hodnoty naznačují, že jsou zdroje podniku efektivně využívány a podporují generování zisku, nižší hodnoty naproti tomu varují před problémy s výnosností investic.

Celkem byly ukazatele rentability zkoumány na 25 subjektech, které měly kompletní potřebné údaje pro výpočty tohoto ukazatele, z celkové databáze 67 subjektů. Při provádění výpočtů některé hodnoty vykazovaly chybu a sice dělení nulou. V jednom případě je to proto, že podnik byl založen v roce 2018, což je začátek sledovaného období této práce, a tudíž v tomto, roce byly údaje ve výkazech nula. V případě druhém se jedná

o firmu, která vykazuje VZZ za všechny sledované roky, ale za roky 2020, 2021 a 2022 má uvedené nulové tržby. Taková situace je neobvyklá, ale může mít logické vysvětlení například že firma může mít jiné zdroje příjmů než tržby.

Pro vyjádření hodnot a posouzení výsledků jsou zde využity mini spojnicové grafy, který znázorňují průběh chování ukazatelů rentability v průběhu sledovaného období. Grafy je vhodné využít, protože se zde zkoumá, jestli mají ukazatele žádanou rostoucí tendenci.

Zpracování ukazatele rentability aktiv na vybraných 25 subjektech s výslednými hodnotami i grafy je na Obr. 6., kde jsou vidět grafy, které mají po většinu sledovaného období kolísavou tendenci vývoje. Všechny subjekty kolísají přibližně mezi hodnotami 0,25 a -0,45. Oranžové body na grafech představují záporné hodnoty. Z dat v tabulce i na grafech je patrné, že záporné hodnoty ukazatele se vyskytují ve větším množství.

Záporný ukazatel rentability aktiv může znamenat to, že firmy nevykazují dostatečný zisk vzhledem k hodnotě svých aktiv. Tento výsledek může nastat například z důvodu vysokých provozních nákladů oproti příjmům. Jiným důvodem může být neefektivní využívání aktiv nebo také nízké tržby podniku. I když firma má aktiva, která by mohla potenciálně využívat ke generování zisku, nedostatečné tržby mohou způsobit, že náklady převyšují příjmy. V případě záporných hodnot ukazatele, ztrácí ukazatel svoji vypovídací schopnost.

Některé firmy vykazují pokles tohoto ukazatele v roce 2020, na což nejspíše měla vliv přítomnost koronavirové krize v ČR, což mělo za následek úpadek mnoha firem. Nicméně i přes záporné hodnoty tohoto ukazatele je na grafech viditelná také žádoucí rostoucí tendence v posledním sledovaném období, ale to pouze u celkem 10 z 25 pozorovaných subjektů.

Obecně by se tedy dalo říct, že více než většina posuzovaných podniků jeví spíše známky klesající rentability, a tedy lze předpokládat neefektivní využívání aktiv, dále nárůst provozních nákladů, které ovlivňují provozní výsledek hospodaření firem, jako například vyšší mzdy zaměstnancům nebo dražší nákup surovin pro výrobu, nebo problémy na trhu i změny tržních podmínek jako je inflace nebo změny v poptávce po nabízených produktech nebo službách.

Obr. 6: Rentabilita aktiv vybraných subjektů

Název firmy	rentabilita aktiv					
	2018	2019	2020	2021	2022	
2Fabion s.r.o.	25,9%	24,9%	-2,1%	-2,9%	9,4%	
3B sociální firma s.r.o.	30,2%	8,1%	3,4%	2,0%	8,0%	
BOK & LK s.r.o.	3,3%	7,8%	25,0%	22,4%	23,9%	
Buona Strada s.r.o.	-37,8%	10,7%	3,8%	-3,0%	-0,9%	
CARWORX s.r.o.	14,0%	23,5%	8,1%	-2,3%	-4,7%	
CF sociální firma, s.r.o.	11,8%	-17,8%	-53,1%	-32,1%	-25,4%	
Cider Bohemia s.r.o.	-38,6%	-31,7%	-28,9%	3,7%	2,8%	
Dohromady s.r.o.	10,0%	3,9%	11,8%	-6,9%	-2,4%	
Doupovské hory, s.r.o.	236,1%	2,1%	1,8%	-16,0%	-3,5%	
Garden Gang s.r.o.	8,2%	13,2%	9,9%	9,3%	20,7%	
Good Sailors, s.r.o.	25,6%	26,7%	10,8%	13,5%	18,1%	
Charitní sociální podnik s.r.o.	-21,4%	17,7%	-43,8%	-6,9%	-16,7%	
Masopust gastro s.r.o.	10,0%	2,5%	24,6%	19,8%	-0,5%	
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-14,9%	-9,3%	-10,2%	2,7%	-2,6%	
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	4,0%	4,5%	5,9%	5,4%	9,6%	
NATUREN s.r.o. - Kauboy	-21,8%	-10,2%	-32,9%	6,9%	-7,2%	
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	7,4%	-4,6%	-3,7%	12,4%	-0,7%	
ONZA a.s.	-2,2%	0,8%	2,4%	0,7%	0,1%	
Pivovar Chříč s.r.o.	24,6%	-2,2%	7,7%	1,2%	-0,3%	
Profiscan s.r.o.	19,8%	10,3%	12,9%	11,2%	4,7%	
Přeslička s.r.o.	-74,1%	25,0%	18,3%	-6,7%	-137,7%	
Revipro s.r.o.	27,2%	-0,9%	-48,7%	17,2%	55,3%	
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	-7,4%	-8,1%	-1,2%	1,8%	-16,6%	
Srdce a čin, o.p.s.	-6,9%	-121,6%	-20,0%	4,5%	-16,7%	
TenNet family s.r.o.	x	-15,9%	1,2%	1,2%	-14,7%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Následující Obr. 7 znázorňuje výsledky výpočtu ukazatele rentability vlastního kapitálu u stejných 25 sociálních podniků, jako u rentability aktiv výše. Rentabilita aktiv bere při výpočtu v potaz veškerý kapitál podniku, tedy vlastní i cizí, proto je nazýván ukazatelem rentability celkového kapitálu. Ukazatel rentability vlastního kapitálu se zaměřuje pouze

na hodnocení efektivního využívání části kapitálu, a tak umožňuje investorům a manažerům posuzovat a hodnotit využívání vlastních zdrojů ke generování zisku.

Obr. 7: Rentabilita vlastního kapitálu vybraných subjektů

Název firmy	rentabilita vlastního kapitálu					
	2018	2019	2020	2021	2022	
2Fabion s.r.o.	84,3%	48,0%	-45,6%	-205,0%	98,6%	
3B sociální firma s.r.o.	33,7%	10,1%	3,7%	2,3%	8,1%	
BOK & LK s.r.o.	12,1%	43,8%	60,3%	34,9%	31,6%	
Buona Strada s.r.o.	208,3%	428,6%	38,1%	-19,4%	-7,1%	
CARWORX s.r.o.	78,0%	95,1%	36,0%	-14,7%	-23,0%	
CF sociální firma, s.r.o.	24,8%	-45,8%	3509,1%	76,8%	32,4%	
Cider Bohemia s.r.o.	436,9%	68,6%	53,3%	-6,7%	-5,4%	
Dohromady s.r.o.	19,1%	6,5%	18,3%	-11,7%	-5,3%	
Doupovské hory, s.r.o.	912,3%	7,0%	8,0%	-690,9%	400,0%	
Garden Gang s.r.o.	9,4%	15,3%	13,3%	10,8%	29,0%	
Good Sailors, s.r.o.	36,6%	49,0%	17,1%	17,9%	29,1%	
Charitní sociální podnik s.r.o.	38,8%	-15,3%	7,1%	1,0%	1,9%	
Masopust gastro s.r.o.	9,2%	4,7%	39,9%	20,2%	-0,4%	
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	70,4%	28,2%	16,3%	-4,9%	-5,9%	
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	15,6%	16,1%	16,1%	14,0%	22,8%	
NATUREN s.r.o. - Kauboy	11,1%	11,6%	20,5%	-3,9%	6,7%	
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	8,6%	-5,3%	-4,2%	18,5%	-1,0%	
ONZA a.s.	-17,9%	7,5%	19,7%	5,2%	1,1%	
Pivovar Chřič s.r.o.	27,1%	-2,9%	8,9%	1,5%	-0,4%	
Profiscan s.r.o.	39,5%	24,1%	18,2%	15,2%	6,7%	
Přeslička s.r.o.	210,8%	-684,6%	114,9%	-12,8%	-196,2%	
Revipro s.r.o.	49,6%	-1,5%	-120,6%	35,1%	75,6%	
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	258,3%	71,2%	10,0%	-16,3%	384,0%	
Srdce a čin, o.p.s.	-7,4%	-195,7%	-35,3%	5,6%	-38,5%	
TenNet family s.r.o.	x	-37,9%	1,2%	2,2%	-39,9%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Stejně jako u předchozího ukazatele, i zde je vývoj v průběhu let většinou kolísavý, rostoucí tendenci vykazuje v posledním sledovaném roce 12 subjektů ze sledovaných 25, což tvoří 48 % posuzovaných podniků v rámci tohoto ukazatele.

Rostoucí rentabilita vlastního kapitálu naznačuje, že firma efektivně využívá svůj vlastní kapitál ke generování zisku. To může být důsledek efektivního řízení aktiv, nákladů a financí nebo úspěšných investičních rozhodnutí. Naproti tomu klesající tendence může být způsobena nárůstem nákladů, nízkými tržbami a dalšími problémy spojenými s provozními náklady a řízením investic.

Je možné pozorovat velký výskyt spíše záporných hodnot rentability vlastního kapitálu (Tab. 7), což značí nepříznivé podmínky a naznačuje to firmám určité finanční potíže způsobené neefektivním využíváním vlastních zdrojů k investování. Podniky jsou ve ztrátě a tento ukazatel tak ztrácí svoji vypovídací schopnost. V takovém případě nejsou atraktivní pro případné investory, protože by investice dosahovali rovněž záporných hodnot.

Posledním sledovaným ukazatelem rentability je rentabilita tržeb, u které je opět žádoucí rostoucí tendence. Ukazatel rentability tržeb má vypovídat o tom, jak jsou tržby schopné generovat zisk, a tedy lze předpokládat, že špatný výsledek tohoto ukazatele naznačuje možnost nežádoucích výsledků ostatních ukazatelů. Obr. 8 výše znázorňuje výsledky tohoto ukazatele vybraných sociálních podniků.

Jak je patrné z grafů u jednotlivých podniků, některé podniky udržují stabilní nebo rostoucí trend rentability tržeb po celé sledované období. To může naznačovat efektivní řízení nákladů, růstový potenciál nebo úspěšné investice. Takových podniků je ale jen menší počet, je možné konstatovat, že tyto podniky tvoří 24 % zkoumaných subjektů v rámci tohoto ukazatele. V dané databázi spíše převažují podniky s kolísavým trendem vývoje ukazatele.

Většina podniků (52 %) vykazuje výrazné výkyvy v rentabilitě tržeb, přičemž někdy jsou hodnoty negativní a jindy pozitivní. Tento trend může být způsoben externími faktory, jako jsou změny v ekonomickém prostředí, nebo interními faktory, jako je změna vedení, strategie podniku nebo problémy s řízením. Pokud je rentabilita tržeb menší, než nula znamená to, že náklady spojené s výrobou nebo poskytováním služeb jsou vyšší než příjmy, které podnik generuje vlastní činností.

Podniky s dlouhodobě negativní rentabilitou tržeb, tedy zde celkem 6 sledovaných subjektů, mohou naznačovat problémy s efektivitou, řízením nákladů nebo tržním postavením podniku. Opět se zde vyskytuje větší množství podniků se záporným výsledkem ukazatele a to 76 %.

Obr. 8: Rentabilita tržeb vybraných subjektů

Název firmy	rentabilita tržeb					
	2018	2019	2020	2021	2022	
2Fabion s.r.o.	7,8%	13,2%	-9,7%	-6,8%	11,8%	
3B sociální firma s.r.o.	13,2%	1,8%	0,2%	1,5%	2,2%	
BOK & LK s.r.o.	1,7%	14,1%	27,5%	20,1%	19,7%	
Buona Strada s.r.o.	-44,4%	30,1%	21,0%	1,5%	2,0%	
CARWORX s.r.o.	8,1%	11,4%	6,2%	3,7%	3,7%	
CF sociální firma, s.r.o.	5,3%	-15,7%	-19,6%	-14,5%	-12,9%	
Cider Bohemia s.r.o.	-60,7%	-95,0%	-81,1%	-3,3%	-5,2%	
Dohromady s.r.o.	2,7%	1,0%	4,1%	-2,0%	-0,9%	
Doupovské hory, s.r.o.	100,0%	2,5%	0,9%	-96,3%	-50,0%	
Garden Gang s.r.o.	11,2%	17,9%	15,0%	13,9%	30,1%	
Good Sailors, s.r.o.	15,1%	15,6%	4,2%	5,4%	9,7%	
Charitní sociální podnik s.r.o.	-6,9%	1,9% x	x	x	x	
Masopust gastro s.r.o.	20,2%	2,2%	68,9%	26,2%	-1,0%	
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-50,2%	-32,5%	-36,0%	6,5%	-8,1%	
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	0,7%	0,9%	1,2%	1,1%	2,0%	
NATUREN s.r.o. - Kauboy	-56,0%	-137,4%	-311,3%	25,7%	-36,3%	
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	7,5%	-3,8%	-0,7%	14,1%	0,3%	
ONZA a.s.	-0,8%	0,2%	0,7%	0,5%	0,0%	
Pivovar Chřič s.r.o.	76,5%	-7,8%	20,2%	2,0%	-0,9%	
Profiscan s.r.o.	4,0%	3,5%	3,6%	2,6%	1,2%	
Přeslička s.r.o.	-221,3%	49,7%	39,6%	-2,5%	-97,8%	
Revipro s.r.o.	19,1%	-1,4%	-101,0%	8,8%	37,6%	
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	-11,3%	-10,9%	-1,8%	1,9%	-29,1%	
Srdce a čin, o.p.s.	-1,9%	-23,4%	-2,6%	0,5%	-5,7%	
TenNet family s.r.o.	x	x	1,5%	1,4%	-10,1%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Dva podniky (Tab. 8) vykazují neplatnou rentabilitu tržeb v některých letech, což je způsobeno chybami při výpočtech, tedy dělení nulou v případě nulových tržeb podniku. Z těchto výsledků je zřejmé, že existuje rozmanitost výkonnosti mezi sociálními podniky v oblasti rentability tržeb.

Pro další zkoumání těchto ukazatelů je možné využít průměrných hodnot za celou databázi, protože nejsou odstupná data u všech podniků. Pomocí průměrů z vybraných 25 podniků a průměru za celou databázi 67 podniků lze rovněž vyčíst, zda vybraných 25 podniků s kompletními daty lze považovat za reprezentativní vzorek vytvořené databáze.

Pro porovnání byl vytvořen výpočet průměru již vypočítaných rentabilit vybraných 25 subjektů, průměr původních hodnot 25 podniků, z kterých byl následně vypočítán příslušný ukazatel rentability, a stejným způsobem také spočítán ukazatel rentability za celou databázi.

Obr. 9: Průměr ukazatele rentability aktiv

Název	rentabilita aktiv					
	2018	2019	2020	2021	2022	
Průměr rentabilit výběru	9,71%	-1,63%	-3,88%	2,36%	-3,91%	
Průměr výběru z databáze	5,07%	-0,74%	0,10%	9,13%	1,01%	
Průměr databáze	-6,76%	-12,66%	0,40%	8,27%	1,02%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Jak vyplývá z Obr. 9 výše křivky všech tří verzí průměrných hodnot ukazatele rentability aktiv jsou velmi podobné svým tvarem znázorňují vývoj rentabilit ve sledovaném období. V roce 2019 je vidět pokles od roku 2018, u všech verzí je také v tomto roce výsledek ukazatele v záporných hodnotách. V následujícím roce se verze mírně liší. Ve variantě průměru rentabilit výběru hodnota stále ještě klesala, kdežto zbylé dvě varianty vykazují pomalu rostoucí tendenci ukazatele. Následující rok opět křivky jednotně zaznamenávají růst rentability aktiv a v roce 2022 hluboký pokles ukazatele oproti roku 2021.

Důvodem lepšího vývoje ukazatele, a tedy i stavu sociálních podniků v roce 2021 jsou pravděpodobně dopady různých dotací a dalších forem podpory ze strany státu nebo jiných organizací, popřípadě veřejnosti v reakci na negativní dopady působení pandemie covid-19 v roce 2020.

Podobné výsledky vykazují i výpočty průměrné hodnoty variant pro rentabilitu vlastního kapitálu (Obr. 10), a to konkrétně dvě varianty počítané z průměrů původních dat. Verze s průměrem vytvořeným již ze spočítaných rentabilit vlastního kapitálu u jednotlivých podniků se nejvíce rozchází s ostatními variantami od roku 2020 až do roku 2022. Tento jev nicméně není podstatný pro tuto analýzu. Důležitější je srovnání dalších dvou verzí výpočtu průměrů tohoto ukazatele, které mají opět velmi podobný vývoj. Rozdíl je samozřejmě v konkrétních hodnotách ukazatelů. To je způsobené tím, že průměr databáze je vytvořen z většího množství dat než průměr výběru.

Díky zde vytvořeným průměrům je možné alespoň částečné srovnání rentability aktiv a rentability vlastního kapitálu, které jsou spolu úzce provázané. Dalo by se říct, že rentabilita aktiv je většinou menší než rentabilita vlastního kapitálu. To může znamenat, že relativní vytiženost vlastního kapitálu je větší než celkového kapitálu, tedy celkových aktiv. Lze proto konstatovat, že firmy efektivně využívají své cizí zdroje.

Obr. 10: Průměr ukazatele rentability vlastního kapitálu

Název	rentabilita vlastního kapitálu					
	2018	2019	2020	2021	2022	
Průměr rentabilit výběru	107,04%	-2,14%	152,97%	-29,01%	32,19%	
Průměr výběru databáze	8,25%	-1,33%	0,18%	18,54%	1,78%	
Průměr databáze	-12,25%	-24,95%	0,85%	15,31%	1,77%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Výpočty průměrných hodnot pro ukazatel rentability tržeb jsou na Obr. 11. Zde už jsou opět jako u průměrů rentability aktiv křivky všech variant podobnější, nicméně je i v tomto případě rozumnější zabývat se zejména druhou a třetí variantou výpočtu průměru tohoto ukazatele kvůli zkreslení při rozličných metodách výpočtu.

Obr. 11: Průměr ukazatele rentability tržeb

Název	rentabilita tržeb					
	2018	2019	2020	2021	2022	
Průměr rentabilit výběru	-6,68%	-6,75%	-14,54%	0,50%	-5,73%	
Průměr výběru databáze	3,53%	-0,52%	1,32%	6,97%	1,80%	
Průměr databáze	-3,84%	-7,20%	0,90%	5,99%	1,53%	

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Lze pozorovat nejen nejméně rozdílné křivky ale i samotné údaje, kdy se rozdíl hodnot těchto dvou variant pohybuje průměrně okolo 0,023. To podporuje tvrzení, že vybraných 25 subjektů tvoří dostatečný reprezentativní vzorek z databáze pro výpočet a zkoumání finančních ukazatelů. Vyšší rentabilita tržeb v roce 2021 znamená efektivní přeměnu tržeb na zisk způsobenou například snížením provozních nákladů, úsporami v některých provozních aktivitách, úspěšným přizpůsobením pandemii nebo pomocí od státu v době koronavirové krize.

Pro hlubší poznání těchto podniků by musela být provedena rozsáhlejší analýza každého podniku, musely by být identifikovány faktory, které ovlivňují jeho výkonnost a rentabilitu. Může to zahrnovat revizi strategie, optimalizaci nákladů, zlepšení procesů nebo získání lepšího porozumění potřebám zákazníků a trhu.

V rámci této diplomové práce postačuje to, že z výsledků analýzy pomocí ukazatelů rentability byly u sociálních podniků pozorovány převážně ukazatele v červených číslech, a tedy že pravděpodobně neefektivně nakládají se svými prostředky. Dále je možné předpokládat, že byly také negativně ovlivněny pandemií a jako mnoho jiných podniků by mnohé z nich bez finanční podpory od státu nejspíše zanikly.

3.3.2 Ukazatele zadluženosti vybraných sociálních podniků

Zadluženost je pro tuto analýzu měřena ukazatelem pro celkovou zadluženost, koeficientem samofinancování, ukazatelem zadluženosti vlastního kapitálu a ukazatelem úrokového krytí. Čím vyšší výsledná hodnota ukazatele, tím vyšší zadluženost podniku a naopak. Pokud je podnik silně zadlužený, může to znamenat zvýšené riziko finanční nestability a potíže s plánováním splácení dluhů. Nižší zadluženost může naznačovat větší finanční stabilitu a flexibilitu. Ukazatele zadluženosti tedy slouží jako indikátor rizika, které podniky při dané struktuře zdrojů podstupují.

Nelze jednoznačně říct, jakou hodnotu by měly ukazatele optimálně nabývat, protože je důležité brát v úvahu také například obor, ve kterém podnik působí, ale i subjektivní názor hodnotitele ukazatele. Z dlouhodobého hlediska je důležité pro podniky myslet na to, že při vyšší úrovni závazků je důležité počítat s prostředky určenými na pokrytí a splácení těchto závazků.

Zadluženost byla zkoumána na 25 vybraných subjektech z 67 subjektů databáze opět z důvodu dostupnosti kompletních dat potřebných pro výpočet. Vzorce použité pro výpočet jsou popsány v předchozích kapitolách.

Tab. 6: Celková zadluženost vybraných subjektů

Název	celková zadluženost				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	69,3 %	12,4 %	95,3 %	98,6 %	90,4 %
3B sociální firma s.r.o.	10,4 %	19,6 %	6,0 %	9,3 %	1,3 %
BOK & LK s.r.o.	69,6 %	82,2 %	58,0 %	35,8 %	24,2 %
Buona Strada s.r.o.	118,1 %	97,5 %	89,9 %	84,8 %	86,8 %
CARWORX s.r.o.	82,0 %	75,3 %	77,6 %	84,2 %	79,7 %
CF sociální firma, s.r.o.	52,5 %	61,1 %	101,5 %	141,8 %	178,3 %
Cider Bohemia s.r.o.	108,8 %	146,3 %	181,5 %	154,4 %	152,7 %
Dohromady s.r.o.	47,1 %	38,9 %	35,2 %	40,3 %	55,1 %
Doupovské hory, s.r.o.	74,1 %	69,3 %	76,9 %	97,7 %	100,9 %
Garden Gang s.r.o.	13,0 %	13,6 %	25,2 %	13,6 %	28,7 %
Good Sailors, s.r.o.	27,2 %	42,5 %	23,8 %	18,8 %	20,3 %
Charitní sociální podnik s.r.o.	125,6 %	213,9 %	718,8 %	793,1 %	958,3 %
Masopust gastro s.r.o.	-9,6 %	-10,4 %	-4,5 %	-7,9 %	-11,8 %
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	121,1 %	132,9 %	162,6 %	155,0 %	144,6 %
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	74,0 %	72,0 %	63,0 %	61,6 %	57,9 %
NATUREN s.r.o. - Kauboy	297,0 %	186,4 %	259,4 %	274,9 %	161,6 %
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	13,7 %	14,1 %	12,3 %	33,1 %	32,1 %
ONZA a.s.	44,9 %	56,1 %	52,9 %	50,1 %	54,3 %
Pivovar Chřič s.r.o.	9,1 %	12,2 %	13,2 %	17,6 %	29,1 %
Profiscan s.r.o.	49,9 %	57,1 %	28,5 %	24,6 %	29,8 %
Přeslička s.r.o.	135,2 %	103,4 %	83,9 %	47,5 %	29,8 %
Revipro s.r.o.	45,1 %	39,6 %	59,6 %	47,3 %	26,9 %
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	102,9 %	111,3 %	112,2 %	111,0 %	104,3 %
Srdce a čin, o.p.s.	5,6 %	37,8 %	43,3 %	18,2 %	56,7 %
TenNet family s.r.o.	x	58,0 %	6,6 %	44,7 %	63,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Z Tab. 6 je možné vyčíst, že celková zadluženost vybraných sociálních podniků, jež je uvedena v procentech, je velmi různorodá. V průběhu času jsou také rozličné trendy vývoje, ale jasně převažují velmi vysoké hodnoty. Extrémně vysoké hodnoty (např. hodnoty přes 100 %) mohou naznačovat nadměrnou zadluženost podniků, což může být rizikové pro jejich finanční stabilitu. Podniky s více než 50% zadlužeností, které mají jako zdroj financování převážně cizí zdroje, by se již měly více zaměřit na to, jak lépe diverzifikovat své financování a zvážit strategie s menším využíváním cizích zdrojů financování. Záleží na tom, jak vysoké riziko jsou podniky ochotné podstoupit.

S příliš vysokou zadlužeností se snižuje důvěra věřitelů a podniky mohou mít v budoucnu problém se získáváním dalších cizích zdrojů financování. V Tab. 6 se také vyskytují případy se zadlužeností vyšší než 1, tedy přesahující 100 %. S tímto jevem je možné se setkat v případě, že má firma záporný vlastní kapitál, tedy když má nedostatek vlastních i cizích zdrojů k pokrytí majetku. Toto signalizuje problém s finančním zdravím podniku.

Naopak extrémně nízké hodnoty a záporné hodnoty mohou naznačovat velmi nízkou úroveň zadluženosti, což může omezovat podnik v jeho možnostech investic a rozvoje. Takový příklad je zde k vidění pouze jednou, a to u firmy Masopust gastro s.r.o., která má za všechny sledované roky cizí zdroje v rozvaze záporné.

Některé podniky mohou mít stabilní nebo mírně se zvyšující celkovou zadluženost, zatímco jiné mohou mít kolísavější hodnoty nebo dokonce klesající tendenci. V tomto případě se obě varianty ve výsledcích objevují téměř ve vyrovnaném množství, což podporuje názor o rozmanitosti podniků.

S ukazatelem celkové zadluženosti souvisí i následující ukazatel, tedy koeficient samofinancování (Tab. 7). Ten říká, jak moc firma využívá k financování svého majetku vlastních prostředků. Není tedy žádoucí, aby tento ukazatel dosahoval příliš vysokých hodnot. Příliš velké financování vlastním kapitálem je pro podnik velmi nákladné, protože vlastní kapitál je nejdražším zdrojem financování podniku.

Extrémně vysoké hodnoty koeficientu samofinancování mohou naznačovat nadměrnou závislost na vlastním kapitálu a potenciálně omezené možnosti financování rozvoje nebo investic. Vysoké hodnoty se v hojném počtu vyskytují právě u zde sledovaných subjektů. Velké množství výsledků ukazatele (42 %) přesahuje 50 %, vyskytují se tu i příklady hodnot nad 100 %.

Extrémně nízké hodnoty by signalizovaly potřebu externího financování a riziko neudržitelného zadlužení. Záporné hodnoty výsledků se objevují obvykle v případech záporného vlastního kapitálu podniku. Jak je již zmíněno u předchozího ukazatele zadluženosti, tento jev je alarmující pro podnik a upozorňuje na možné finanční problémy podniku. Takových případů je u zkoumaných subjektů přibližně 23 %.

Přibližně 34 % výsledků ukazatele vybraných podniků z databáze dosahuje přijatelných hodnot, které jsou kladné a nižší než 50 %. Nelze přesně říct, jakých hodnot by podniky měly dosahovat u tohoto ukazatele, ale žádoucí je jejich klesající tendence a je nutné vždy zvažovat výši nákladů spojených se zvolenou formou financování.

Tab. 7: Koeficient samofinancování vybraných subjektů

Název	koeficient samofinancování				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	30,7 %	51,8 %	4,7 %	1,4 %	9,6 %
3B sociální firma s.r.o.	89,6 %	80,4 %	94,0 %	87,4 %	98,7 %
BOK & LK s.r.o.	27,1 %	17,8 %	41,4 %	64,2 %	75,8 %
Buona Strada s.r.o.	-18,1 %	2,5 %	10,1 %	15,2 %	13,2 %
CARWORX s.r.o.	18,0 %	24,7 %	22,4 %	15,8 %	20,3 %
CF sociální firma, s.r.o.	47,5 %	38,9 %	-1,5 %	-41,8 %	-78,3 %
Cider Bohemia s.r.o.	-8,8 %	-46,3 %	-54,2 %	-54,5 %	-52,7 %
Dohromady s.r.o.	52,2 %	60,4 %	64,1 %	59,2 %	44,2 %
Doupovské hory, s.r.o.	25,9 %	30,7 %	22,8 %	2,3 %	-0,9 %
Garden Gang s.r.o.	87,0 %	86,4 %	74,8 %	86,4 %	71,3 %
Good Sailors, s.r.o.	70,1 %	54,4 %	62,8 %	75,4 %	62,2 %
Charitní sociální podnik s.r.o.	-55,1 %	-115,8 %	-618,8 %	-693,1 %	-858,3 %
Masopust gastro s.r.o.	109,6 %	52,3 %	61,7 %	98,2 %	111,8 %
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-21,1 %	-32,9 %	-62,6 %	-55,0 %	44,6 %
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	26,0 %	28,0 %	37,0 %	38,4 %	42,1 %
NATUREN s.r.o. - Kauboy	-197,1 %	-88,1 %	-160,5 %	-175,1 %	-106,2 %
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	86,2 %	86,2 %	87,8 %	66,9 %	67,9 %
ONZA a.s.	12,4 %	10,4 %	12,2 %	12,5 %	11,7 %
Pivovar Chříč s.r.o.	90,9 %	77,2 %	86,8 %	82,3 %	70,9 %
Profiscan s.r.o.	50,1 %	42,9 %	71,2 %	73,6 %	70,2 %
Přeslička s.r.o.	-35,2 %	-3,6 %	15,9 %	52,5 %	70,2 %
Revipro s.r.o.	54,9 %	60,4 %	40,4 %	49,0 %	73,1 %
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	-2,9 %	-11,3 %	-12,2 %	-11,0 %	-4,3 %
Srdce a čin, o.p.s.	94,4 %	62,2 %	56,7 %	81,8 %	43,3 %
TenNet family s.r.o.	x	42,0 %	93,4 %	55,3 %	37,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Posledním hodnoceným ukazatelem zadluženosti, který je měřen v procentech, je ukazatel zadluženosti vlastního kapitálu (Tab. 8). Ten vyjadřuje, v jakém množství jsou dluhy kryté z vlastních zdrojů podniku. Jinými slovy odpovídá na otázku, jestli podnik preferuje vlastní zdroje financování před cizími zdroji.

Tab. 8: Zadluženost vlastního kapitálu vybraných subjektů

Název	zadluženost vlastního kapitálu				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	225,5 %	24,0 %	2020,6 %	7005,0 %	945,1 %
3B sociální firma s.r.o.	11,6 %	24,3 %	6,4 %	10,6 %	1,3 %
BOK & LK s.r.o.	256,7 %	463,3 %	140,0 %	55,6 %	31,9 %
Buona Strada s.r.o.	-651,4 %	3914,3 %	890,3 %	557,6 %	659,0 %
CARWORX s.r.o.	455,9 %	305,1 %	345,8 %	531,1 %	392,5 %
CF sociální firma, s.r.o.	110,5 %	156,8 %	-6709,1 %	-339,1 %	-227,7 %
Cider Bohemia s.r.o.	-1231,9 %	-316,0 %	-335,1 %	-283,6 %	-289,9 %
Dohromady s.r.o.	90,4 %	64,4 %	54,9 %	68,0 %	124,6 %
Doupovské hory, s.r.o.	286,4 %	225,6 %	337,5 %	4227,3 %	-11466,7 %
Garden Gang s.r.o.	15,0 %	15,8 %	33,6 %	15,8 %	40,2 %
Good Sailors, s.r.o.	38,9 %	78,0 %	37,8 %	24,9 %	32,6 %
Charitní sociální podnik s.r.o.	-227,8 %	-184,7 %	-116,2 %	-114,4 %	-111,7 %
Masopust gastro s.r.o.	-8,8 %	-19,9 %	-7,2 %	-8,0 %	-10,6 %
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-573,0 %	-404,1 %	-259,7 %	-281,9 %	324,0 %
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	285,3 %	257,1 %	170,3 %	160,4 %	137,4 %
NATUREN s.r.o. - Kauboy	-150,7 %	-211,5 %	-161,7 %	-157,0 %	-152,3 %
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	15,9 %	16,4 %	14,0 %	49,4 %	47,3 %
ONZA a.s.	362,2 %	539,1 %	433,4 %	399,2 %	463,2 %
Pivovar Chříč s.r.o.	10,1 %	15,7 %	15,3 %	21,4 %	41,0 %
Profiscan s.r.o.	99,4 %	133,0 %	40,0 %	33,4 %	42,4 %
Přeslička s.r.o.	-384,5 %	-2834,9 %	528,0 %	90,4 %	42,5 %
Revipro s.r.o.	82,1 %	65,6 %	147,7 %	96,5 %	36,8 %
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	-3574,8 %	-982,5 %	-919,1 %	-1012,9 %	-2410,8 %
Srdce a čin, o.p.s.	5,9 %	60,9 %	76,5 %	22,2 %	130,8 %
TenNet family s.r.o.	x	137,9 %	7,1 %	81,0 %	170,6 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

U některých podniků (Tab. 8) je pozorována stabilní nebo rostoucí tendence zadluženosti vlastního kapitálu, což může naznačovat růst podniku a využívání financování pro investice do rozvoje. Naopak u jiných podniků je pozorována klesající tendence zadluženosti vlastního kapitálu, což může signalizovat snižování závislosti na dluhu a

snahu o optimalizaci kapitálové struktury. Obě varianty, jak klesající, tak rostoucí jsou v databázi zastoupené téměř rovnocenně.

Příliš vysoké hodnoty zadluženosti vlastního kapitálu dále naznačují, že podnik je financován převážně cizím kapitálem a může čelit riziku finanční nestability v případě, že nedokáže splácet své závazky. Naopak velmi nízké hodnoty mohou signalizovat silnou kapitálovou strukturu a nízkou závislost na dluhu, což může být pozitivní z hlediska finanční stability. V ideálním případě by se hodnoty měly pohybovat okolo 50 %, což by znamenalo vyvážené využívání vlastních a cizích zdrojů.

Hodnoty vyšší než 100 % znamenají, že podniky využívají více půjčky, úvěry a další. Tento jev může být způsoben strategií podniku zaměřenou na dluhové financování, které je levnější než vlastní zdroje, dále nadměrným zadluženým způsobeným špatným finančním řízením. Vysoká míra zadluženosti může znamenat zvýšené finanční riziko a vyžaduje pozornost managementu a investiční rozhodnutí.

V Tab. 8 je možné pozorovat tento případ ve 32 % výsledků. Naopak tabulka obsahuje 29 % záporných hodnot. To napovídá o velkých rozdílech ve volbě způsobu financování mezi jednotlivými sledovanými subjekty. Většinou, tedy přibližně z 56 % vybrané sociální podniky využívají více vlastní kapitál jako zdroj financování.

Nedílnou součástí zkoumání zadluženosti podniků je posouzení schopnosti podniku pokrýt úroky plynoucí z cizích zdrojů pomocí ukazatele úrokového krytí (Tab. 9). Ukazatel informuje o tom, kolikrát je podnik schopen pokrýt úroky ze svého provozního výsledku hospodaření. Doporučená hodnota by se měla pohybovat od 3 a více, neměl by klesnout pod hodnotu 1, protože to by znamenalo, že podnik nezvládá pokrýt náklady na cizí kapitál ze svojí provozní činnosti.

Světle oranžová políčka v tabulce označují hodnoty, kdy je výsledek ukazatele menší než 1 a tedy podnik není schopen pokrýt úroky dluhu své provozní činností. Hodnoty v políčkách zbarvené do světle zelené informují o výsledcích vyšších, než je minimální doporučená hodnota 3. Oba případy nastávají téměř stejně často v rámci této databáze, a to konkrétně u hodnot menších než 1 ve 23 případech a u hodnot větších nebo rovno 3 ve 21 případech.

Křížek v tomto případě obsahuje políčko tabulky, kdy došlo k dělení nulou, a tedy k chybné hodnotě. U tohoto ukazatele se jedná o zajímavý úkaz, neboť to znamená, že

podniky měly nulové nákladové úroky, a tedy že měly pravděpodobně bezúročné formy půjček a jiných bezúročných cizích zdrojů financování.

Tab. 9: Ukazatel úrokového krytí vybraných subjektů

Název	ukazatel úrokového krytí				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	x	x	x	x	x
3B sociální firma s.r.o.	x	x	x	x	x
BOK & LK s.r.o.	2,725	15,534	36,958	50,022	87,357
Buona Strada s.r.o.	x	x	x	x	x
CARWORX s.r.o.	x	x	x	-203,333	-45,536
CF sociální firma, s.r.o.	5,424	-7,143	-21,444	-18,167	-7,174
Cider Bohemia s.r.o.	-5,874	-5,037	-6,706	0,991	0,817
Dohromady s.r.o.	x	52,333	x	x	x
Doupovské hory, s.r.o.	x	x	7,000	x	-6,000
Garden Gang s.r.o.	x	x	x	x	18,119
Good Sailors, s.r.o.	x	x	x	x	98,625
Charitní sociální podnik s.r.o.	x	x	x	x	x
Masopust gastro s.r.o.	x	x	x	x	x
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-6,103	-3,520	-2,548	0,681	-0,760
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	x	x	x	x	x
NATUREN s.r.o. - Kauboy	x	x	x	x	x
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	x	x	x	83,885	-1,551
ONZA a.s.	x	x	x	x	x
Pivovar Chříc s.r.o.	39,204	-10,622	54,758	11,762	-12,400
Profiscan s.r.o.	169,667	54,000	61,667	42,353	28,000
Přeslička s.r.o.	x	x	x	x	x
Revipro s.r.o.	374,000	-0,917	-43,556	34,400	753,500
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	x	x	x	x	-24,059
Srdce a čin, o.p.s.	x	x	x	x	x
TenNet family s.r.o.	x	x	x	x	x

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

V rámci tohoto ukazatele (Tab. 9) tedy vybrané sociální podniky z většiny využívají bezúročný cizí kapitál podobně jako neziskové organizace. Pokud ale již volí běžné cizí zdroje, jejich úspěšnost v uhrazování úroků je podobně velká jako jejich neúspěšnost v této oblasti.

Pro posouzení ukazatelů zadluženosti v rámci celkové databáze zde byly opět využity průměrné hodnoty ukazatelů vypočtené stejnými způsoby jako u ukazatelů rentability výše.

Při pohledu na Tab. 10 je možné pozorovat vývoj celkové zadluženosti v průměru za všechny podniky obsažené ve vytvořené databázi sociálních podniků. I zde platí zkrácení

vytvořených průměrů ukazatelů odlehlými a extrémními hodnotami. Při porovnávání výsledků za jednotlivé roky je možné pozorovat kolísavou tendenci vývoje u 2. a 3. varianty výpočtu průměru ukazatele, kdy se hodnoty přibližně pohybují pod úrovní 50 %, což je způsobeno také přibližně rovnoměrným rozložením údajů nad a pod touto hranicí. Pokud se ale bude pozorovat vývoj 1. varianty výpočtu, je vidět jasná rostoucí tendence ukazatele celkové zadluženosti, v posledním sledovaném roce překračující 100 %.

Tab. 10: Průměr ukazatele celkové zadluženosti

Název	celková zadluženost				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr zadluženosti výběru	70,3 %	69,7 %	95,3 %	98,0 %	102,2 %
Průměr výběru z databáze	37,7 %	42,7 %	43,2 %	50,0 %	49,6 %
Průměr databáze	40,7 %	44,4 %	48,1 %	43,5 %	46,7 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

V Tab. 11 jsou opět vidět velké rozdíly mezi průměrem vytvořeným z jednotlivých koeficientů samofinancování a mezi koeficienty samofinancování vytvořených z průměrných hodnot původních dat. Podle 1. varianty výpočtu by měl koeficient klesající tendenci v průběhu času, kdežto zbývající dvě možnosti mají přibližně stabilní výsledky pohybující se okolo 50 % po celé sledované období. Obecně má varianta průměru vytvořeného z celé databáze nižší hodnoty, ale s vybranými podniky z databáze jsou i tak na srovnatelné úrovni. Vyrovnané hodnoty ve 2. a 3. variantě jsou i zde způsobeny pravidelným rozložením výsledků, protože v databázi je podobné množství jak vyšších, tak i nižších údajů ukazatele.

Tab. 11: Průměr ukazatele koeficientu samofinancování

Název	koeficient samofinancování				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr koeficientu výběru	26,4 %	24,5 %	2,0 %	-0,5 %	-2,5 %
Průměr výběru z databáze	61,4 %	55,7 %	55,5 %	49,3 %	56,7 %
Průměr databáze	55,2 %	50,8 %	47,4 %	48,8 %	57,8 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Tab. 12 poskytuje zajímavý pohled na průměrnou zadluženost vlastního kapitálu vybraných sociálních podniků v průběhu let. Výsledky průměrné zadluženosti vlastního kapitálu vybraných podniků ve výběru jsou velmi nestandardní a vykazují extrémní výkyvy mezi negativními a pozitivními hodnotami u 1. varianty výpočtu. Tento úkaz může ukazovat na horší výsledky podniků v roce 2021, kdy je ale konkrétní průměrný údaj stejně jako v jiné roky u této varianty zkrácený extrémními hodnotami.

Tab. 12: Průměr ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu

Název	zadluženost vlastního kapitálu				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr zadluženosti výběru	-185,5 %	61,7 %	-128,4 %	450,1 %	-440,3 %
Průměr výběru z databáze	61,5 %	76,6 %	77,8 %	101,4 %	87,4 %
Průměr databáze	73,7 %	87,5 %	101,5 %	89,0 %	80,7 %

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Další dvě varianty (Tab. 12) jsou opět, stejně jako u předchozích dvou tabulek průměrných hodnot ukazatelů, více vyrovnané a navzájem podobné. Je patrný rozdíl mezi průměrem zadluženosti vlastního kapitálu ve výběru a průměrem z celé databáze. Průměrná zadluženost ve výběru je nižší než průměr databáze, což může být způsobeno velikostí vzorku ve srovnání s celou databází. Větší nárůst zadluženosti u 2. varianty mohl být způsobený koronavirovou krizí.

Posledním zkoumaným ukazatelem zadluženosti je průměr ukazatele úrokového krytí (Tab. 13). Na průměru ukazatele výběru je vidět nízký ukazatel v roce 2021, což by odpovídalo vlivu krize již výše několikrát zmíněné. Oproti tomu za roky 2018 a 2022 je ukazatel velmi vysoký, což je možná opět způsobeno vlivem zkreslení odlehlých hodnot. U všech variant v roce 2018 a 2019 dochází k výraznému poklesu, zatímco v roce 2021 se úrokové krytí opět zlepšuje. Zbývající dvě varianty vykazují podobnost v posledních dvou sledovaných letech, jinak se ale údaje za výběr a za celou databázi rozcházejí.

Tab. 13: Průměr ukazatele úrokového krytí

Název	ukazatel úrokového krytí				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr ukazatele výběru	82,72	11,83	10,77	0,29	68,38
Průměr výběru z databáze	14,00	-2,18	0,22	19,99	1,60
Průměr databáze	-18,59	-33,82	0,81	18,03	1,50

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Dle průměrných hodnot u ukazatele úrokové krytí ukazují velké skoky u jednotlivých let. Tato široká škála hodnot naznačuje výrazné fluktuace v schopnosti podniků pokrýt své úrokové náklady z provozního zisku, které mohou být způsobeny strategií podniků ale i vnějšími vlivy.

3.3.3 Ukazatele likvidity vybraných sociálních podniků

Likvidita je v této analýze zkoumána pomocí tří stupňů likvidity a to běžná, okamžitá, pohotová. Vysoká likvidita je důležitá pro schopnost podniku pokrýt své krátkodobé

závazky a financovat své běžné operace. Nižší hodnoty likvidity mohou naznačovat potenciální problémy s platební schopností. Tedy čím vyšší likvidita podniku, tím lepší schopnost podniku přeměnit svůj oběžný majetek na platební prostředky. Naproti tomu příliš vysoká likvidita znamená příliš mnoho prostředků, které nejspíše nejsou využívány, což je neekonomické jednání.

Ukazatele likvidity jsou jedinými ukazateli sledovanými v rámci analýzy těchto vybraných subjektů, které mají doporučenou hodnotu a to:

- Běžná likvidita by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 až 2,5,
- Pohotová likvidita by měla být mezi 1 a 1,5,
- Okamžitá likvidita by měla být mezi 0,2 a 0,5 včetně krajních hodnot těchto rozmezí.

Prvním zkoumaným ukazatelem likvidity je běžná likvidita, která je znázorněná v následující Tab. 14. Pro tento výpočet bylo vybráno 36 subjektů z 67 celkových opět z důvodu úplnosti dat. Pole obsahující křížek označují ty výsledky, které obsahovaly chybu, a to konkrétně opět z důvodu dělení nulou.

V několika případech uvedených v tabulce Tab. 14 vzorec obsahoval nulové krátkodobé závazky, což může znamenat, že daný podnik nemá žádné dluhy, které jsou splatné do jednoho roku. Tyto závazky mohou zahrnovat například úvěry, faktury za dodávky zboží nebo služeb, neuhrazené daně, mzdy a další běžné platby. Častěji se ale nejspíše v tomto případě jedná o zkrácení při využívání zkrácené verze rozvahy. Těchto údajů naštěstí není v tabulce mnoho, a proto je možné je zanedbat.

Zeleně jsou označeny výsledky ukazatele, které spadají do stanoveného doporučeného rozmezí, které je vypsáno výše v textu. Z tabulky je patrné, že doporučených výsledných hodnot dosahovalo jen málo subjektů.

Pokud má podnik vysokou běžnou likviditu, znamená to, že má dostatek likvidních prostředků k pokrytí svých krátkodobých závazků. To je obvykle považováno za pozitivní ukazatel finanční stability, protože naznačuje, že podnik má dostatek rezerv, aby se vyrovnal s neočekávanými výdaji a krizovými situacemi, a může také mít prostředky k financování růstu a investic. Nicméně příliš vysoká běžná likvidita může také naznačovat, že podnik neefektivně využívá své zdroje a nedostatečně investuje do produktivních aktiv.

Tab. 14: Běžná likvidita vybraných subjektů

Název	běžná likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	x	2,80	x	3,58	2,56
3B sociální firma s.r.o.	9,65	5,11	16,64	15,44	79,33
ABRI, s.r.o.	3,58	3,57	10,32	4,14	1,82
AnnKas s.r.o.	x	x	x	x	x
BOK & LK s.r.o.	0,71	0,93	1,33	2,18	3,08
Buona Strada s.r.o.	0,26	0,66	0,79	0,70	0,78
CARWORX s.r.o.	1,22	1,29	1,27	1,13	1,15
CF sociální firma, s.r.o.	3,20	2,25	0,86	0,50	0,76
Cider Bohemia s.r.o.	x	x	1034,00	1213,00	x
Dohromady s.r.o.	2,11	2,56	2,34	2,08	1,57
Dolmen Oáza, s.r.o.	1,87	1,81	8,36	6,21	5,82
Doupovské hory, s.r.o.	1,20	1,07	1,30	1,02	0,99
družstvo TEXman	x	20,61	4,05	2,70	0,53
ELEKCE s.r.o.	159,80	111,60	136,00	580,00	580,00
Garden Gang s.r.o.	6,70	6,93	3,89	5,67	1,16
Good Sailors, s.r.o.	3,58	1,87	2,50	3,05	3,87
Charitní sociální podnik s.r.o.	0,79	0,47	0,14	0,13	0,10
Masopust gastro s.r.o.	-10,36	-7,77	-16,94	-12,26	-8,24
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	0,26	0,14	0,15	0,25	0,31
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	1,02	1,60	1,88	2,17	2,29
NATUREN s.r.o. - Kauboy	2,49	-4,01	-0,91	-0,50	-0,82
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	5,69	5,00	6,06	1,47	0,78
ONZA a.s.	2,22	1,79	1,90	1,80	1,72
Pivovar Chříč s.r.o.	1,04	1,79	0,84	0,95	1,01
Profiscan s.r.o.	1,76	1,65	3,25	3,42	3,02
Revipro s.r.o.	1,73	1,94	0,92	1,43	x
Sdružení občanů EXODUS, z.s.	13,51	13,87	12,99	11,71	12,99
SDZP družstvo	0,82	1,00	1,02	1,14	1,28
Slunečnice, z.s.	0,42	0,18	0,73	0,88	1,62
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	0,15	4,30	3,55	8,60	1,31
Srdce a čin, o.p.s.	18,00	2,85	2,31	5,50	3,00
Světlo Kadaň Administrace z.p.s.	x	1,62	1,57	1,82	1,57
Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	3,00	8,44	3,38	2,73	3,10
TABET - P centrum s.r.o.	x	0,86	0,64	0,24	0,03
TenNet family s.r.o.	x	1,73	7,00	1,25	1,06
VK Radouš s.r.o.	0,11	x	x	x	1,38

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Příliš nízká běžná likvidita (Tab. 14) naznačuje, že podnik má nedostatek likvidních prostředků vzhledem k jeho krátkodobým závazkům, což může vést k potenciálním problémům s likviditou, kdy podnik nemá dostatek peněz na hrazení svých závazků. Nízká běžná likvidita může být způsobena nadměrným zadlužením, neefektivním využíváním zdrojů nebo nízkou tržní poptávkou po produktech nebo službách podniku,

tedy nízkými tržbami, což vede k nízkým peněžním prostředkům. Vyšší hodnota běžné likvidity se ve výběru objevuje téměř ve stejném množství jako nižší, než jsou doporučené hodnoty ve stanoveném intervalu. Lze tedy říct, že stavy podniků jsou z hlediska vývoje tohoto ukazatele srovnatelné.

Tab. 15: Pohotovú likvidita vybraných subjektů

Název	pohotovú likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	x	2,80	x	3,58	2,56
3B sociální firma s.r.o.	9,65	5,11	16,64	15,44	79,33
ABRI, s.r.o.	3,58	3,55	10,27	4,12	1,82
AnnKas s.r.o.	x	x	x	x	x
BOK & LK s.r.o.	0,67	0,92	1,31	2,13	3,00
Buona Strada s.r.o.	0,26	0,66	0,79	0,69	0,78
CARWORX s.r.o.	0,75	0,31	0,66	0,69	0,73
CF sociální firma, s.r.o.	3,20	2,25	0,86	0,50	0,76
Cider Bohemia s.r.o.	x	x	1034,00	1213,00	x
Dohromady s.r.o.	2,11	2,56	2,34	2,08	1,57
Dolmen Oáza, s.r.o.	1,85	1,77	8,28	6,08	5,76
Doupovské hory, s.r.o.	1,20	1,07	1,30	1,02	0,99
družstvo TEXman	x	20,61	3,34	1,67	0,23
ELEKCE s.r.o.	159,80	111,60	136,00	580,00	580,00
Garden Gang s.r.o.	6,70	6,93	3,89	5,65	1,16
Good Sailors, s.r.o.	3,56	1,87	2,49	2,75	3,63
Charitní sociální podnik s.r.o.	0,79	0,47	0,14	0,13	0,10
Masopust gastro s.r.o.	-10,11	-7,72	-16,77	-11,98	-8,24
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	0,26	0,13	0,15	0,24	0,31
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	0,82	1,33	1,55	1,88	2,04
NATUREN s.r.o. - Kauboy	0,41	-3,24	-0,40	-0,50	-0,82
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	3,43	2,88	4,18	0,46	0,29
ONZA a.s.	2,22	1,79	1,90	1,80	1,72
Pivovar Chříč s.r.o.	1,01	1,77	0,81	0,88	0,86
Profiscan s.r.o.	1,76	1,63	3,08	3,16	2,62
Revipro s.r.o.	1,73	1,94	0,92	1,43	x
Sdružení občanů EXODUS, z.s.	13,27	13,47	12,61	11,53	12,61
SDZP družstvo	0,76	0,95	0,95	0,94	1,04
Slunečnice, z.s.	0,42	0,18	0,73	0,88	1,62
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	0,15	4,30	3,55	8,60	0,39
Srdce a čin, o.p.s.	18,00	2,85	2,31	5,50	3,00
Světlo Kadaň Administrace z.p.s.	x	1,62	1,57	1,82	1,57
Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	2,23	7,94	2,96	2,26	2,30
TABET - P centrum s.r.o.	x	0,86	0,64	0,24	0,03
TenNet family s.r.o.	x	1,73	2,28	0,92	0,30
VK Radouš s.r.o.	0,07	x	x	x	0,90

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Stejný popis pro barevná pole a značky v tabulce platí i pro Tab. 15, která obsahuje výsledné hodnoty ukazatele pohotové likvidity. Zde se může stát, že hodnota pohotové likvidity se bude shodovat s hodnotou pohotové likvidity, což znamená, že podnik má v daném roce nulové zásoby.

Tab. 16: Okamžitá likvidita vybraných subjektů

Název	okamžitá likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	x	0,00	x	0,00	0,00
3B sociální firma s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ABRI, s.r.o.	3,27	0,01	0,74	0,01	0,03
AnnKas s.r.o.	x	x	x	x	x
BOK & LK s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Buona Strada s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CARWORX s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CF sociální firma, s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Cider Bohemia s.r.o.	x	x	0,00	0,00	x
Dohromady s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dolmen Oáza, s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Doupovské hory, s.r.o.	0,00	1,04	0,00	0,00	0,00
družstvo TEXman	x	0,00	0,00	0,00	0,00
ELEKCE s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Garden Gang s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Good Sailors, s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Charitní sociální podnik s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Masopust gastro s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	0,13	0,01	0,02	0,11	0,04
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	0,04	0,06	0,08	0,16	0,28
NATUREN s.r.o. - Kauboy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ONZA a.s.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pivovar Chříč s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Profiscan s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Revipro s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	x
Sdružení občanů EXODUS, z.s.	11,54	12,29	11,13	10,67	11,13
SDZP družstvo	0,07	0,04	0,00	0,00	0,00
Slunečnice, z.s.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Srdce a čin, o.p.s.	15,50	0,46	0,77	3,25	1,40
Světlo Kadaň Administrace z.p.s.	x	0,83	0,80	0,69	0,53
Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	1,82	7,49	2,66	1,77	1,88
TABET - P centrum s.r.o.	x	0,00	0,00	0,00	0,00
TenNet family s.r.o.	x	0,00	0,00	0,00	0,00
VK Radouš s.r.o.	0,00	x	x	x	0,00

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Oproti běžné likviditě je pohotová likvidita (Tab. 14) při hodnocení přeměnitelnosti aktiv na peněžní prostředky důraznější, a to právě odečtením nejméně likvidních aktiv, zásob. Je patrné z množství zelených polí v tabulce, že doporučených hodnot pohotové likvidity bylo dosaženo méně často než u běžné likvidity.

Vyskytuje se tu více než dvakrát tolik hodnot vyšších, než je doporučováno výše uvedeným intervalem pro tento ukazatel. Toto je sice pozitivní jev pro věřitele, kteří mají určitou záruku platební schopnosti podniku, ale pro podnik to znamená, že neefektivně využívá svých prostředků. Také to může být projevem toho, že si podnik nedrží žádné nebo nízké zásoby, a proto by měl prostředky vložit někam, kde budou pracovat.

V neposlední řadě se u podniků určuje v rámci tohoto ukazatele okamžitá likvidita (Tab. 16). V tabulce se nejčastěji vyskytuje u tohoto ukazatele výsledek nula a pouze dvakrát došlo u některého z podniků k výsledkům spadajícím do doporučovaného intervalu hodnot ukazatele okamžité likvidity. Nulové hodnoty ukazatele znamenají, že podnik neměl v daném roce žádný krátkodobý finanční majetek. To může být způsobeno jednak tím, že podnik investoval své prostředky do některé formy krátkodobých aktiv a ty mohly být přeměněny do určité jiné formy majetku. Také je možné, že prostředky byly spotřebovány v rámci běžných provozních výdajů před koncem daného období. To naznačuje nedostatečnou likviditu podniků, které tak nemusejí být schopny hradit své krátkodobé závazky.

Vysoké hodnoty tohoto ukazatele, vyskytující se v tabulce, značí vysokou míru peněžních prostředků například na bankovním účtu nebo v pokladnách oproti výši krátkodobých dluhů. To je dalším důkazem nehošpodárného nakládání s dostupnými prostředky podniků.

Aby bylo možné porovnat sociální podniky z hlediska likvidity jako celek, je zde využito průměrných hodnot pro výpočet ukazatelů likvidity. Opět zde platí, že zelená pole jsou označením výsledkům splňujících doporučené hodnoty pro daný ukazatel. Výpočet průměrů probíhal obdobně jako v podkapitole 3.3.1. u výpočtů průměrné rentability.

U Tab. 17 je vidět podobnost průměrné běžné likvidity vytvořené z výběru a z celkové databáze. Naproti tomu vytvořená průměrná likvidita z výsledků běžné likvidity jednotlivých subjektů z výběru se velmi liší a její hodnoty jsou zkreslené a nesmyslně vysoké. To ale může naznačovat velké rozdíly mezi výsledky sledovaných sociálních

podniků. Například velkou odchylkou jsou výsledky firmy ELEKCE s.r.o., jejíž běžná likvidita se pohybuje v řádu stovek.

Tab. 17: Průměr ukazatele běžné likvidity

Název	běžná likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr likvidit výběru	8,16	6,08	38,00	55,12	21,54
Průměr výběru z databáze	2,23035	2,124286	2,254641	1,476406	1,175669
Průměr databáze	2,086269	1,895694	1,921627	1,636702	1,367138

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Vytvořené průměrné hodnoty likvidity výběru a celé databáze vykazují velmi dobrý stav podniků jako celku v rámci tohoto ukazatele. Zvláštností tohoto jevu je, že samostatné výsledky subjektů tomu příliš nenasvědčovaly. Je to nejspíše způsobené vyvážeností výsledků. Množství vyšších a nižších údajů, než je doporučený interval, se téměř shodovalo, proto jako hodnocený celek vykazují podniky velmi uspokojivé výsledky běžné likvidity.

Tab. 18: Průměr ukazatele pohotovosti likvidity

Název	pohotovostní likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr likvidit výběru	7,95	5,97	37,74	54,99	21,36
Průměr výběru z databáze	1,64737	1,595612	1,797255	1,001354	0,855927
Průměr databáze	1,525841	1,418077	1,580499	1,134662	1,012051

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Dle očekávání jsou výsledky průměrných hodnot pohotovosti likvidity (Tab. 18) horší než u běžné likvidity. Nicméně i zde opět platí zkreslenost výsledků průměrů likvidit výběru kvůli přítomnosti extrémních hodnot. Průměr databáze i zde dosahuje lepších výsledků za více sledovaných let, než tomu tak je u průměru výběru, a to díky většímu množství počítaných údajů. I u pohotovosti likvidity by se daly sociální podniky v databázi považovat za poměrně úspěšné z pohledu zkoumaného ukazatele s docela stabilním vývojem v pozorovaném období.

Tab. 19: Průměr ukazatele okamžité likvidity

Název	okamžitá likvidita				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr likvidit výběru	1,12	0,67	0,49	0,49	0,46
Průměr výběru z databáze	0,203734	0,158284	0,174863	0,162739	0,117321
Průměr databáze	0,210817	0,224753	0,179219	0,277279	0,18656

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

U průměrů ukazatele okamžité likvidity (Tab. 19) je vidět velký rozdíl oproti výše zkoumané tabulce s údaji jednotlivých subjektů. Dle této tabulky se zdají vybrané sociální podniky mnohem úspěšnější, protože častěji dosahují doporučených hodnot než podniky jako jednotlivci. Tento jev nastal nejspíše vlivem zkreslení velkým množstvím nulových hodnot.

Závěrem u hodnocení ukazatelů likvidity je nutné zmínit, že výsledky jsou zkreslené odlehlými hodnotami, a proto u těchto ukazatelů mají vypočtené průměrné hodnoty nižší vypovídací hodnotu. Obecně se vybraným sociálním podnikům z hlediska likvidity příliš nedaří dosahovat doporučených hodnot a stavů. Jejich stavy jsou však velmi rozličné a ovlivněné také jejich specifičností.

3.3.4 Čistý pracovní kapitál vybraných sociálních podniků

Čistý pracovní kapitál slouží pro vyjádření schopnosti podniku platit své závazky, tedy je měřítkem krátkodobé solventnosti podniku. Žádoucí jsou kladné vyšší hodnoty tohoto ukazatele, což se podnikům poměrně dařilo, jak je možné u 36 vybraných podniků pozorovat v Tab. 20.

Příliš velké hodnoty, které se v souboru také vyskytují, a to přibližně ze 40 %, znamenají přílišné vázání pracovního kapitálu, který není využíván v dostatečné míře. Záporné hodnoty signalizující nekrytý dluh se ve výsledcích ukazatele objevují přibližně z 21 %.

V čase mají podniky z 53 % spíše růstový charakter vývoje, což způsobuje rychlejší růst oběžných aktiv oproti krátkodobým závazkům. Krátkodobé závazky jsou často velmi nízké.

Podniky tedy z velké části neefektivně nakládají se svým pracovním kapitálem, což je může brzdit v rozvoji, pokud se nerozhodnou tyto prostředky investovat. Subjekty nejspíše zdržují příliš finančního majetku v oběžných aktivech, tedy ve větší míře, než je potřeba dle tohoto ukazatele.

Je však také důležité brát v úvahu kontext a specifika odvětví, ve kterém podniky působí, protože optimální úroveň pracovního kapitálu se může lišit v závislosti na různých faktorech například stanovené strategii podniku.

Tab. 20: Čistý pracovní kapitál vybraných subjektů

Název	čistý pracovní kapitál				
	2018	2019	2020	2021	2022
2Fabion s.r.o.	118	124	71	155	249
3B sociální firma s.r.o.	199	218	219	231	235
ABRI, s.r.o.	3426	2052	3904	2677	930
AnnKas s.r.o.	433	622	692	813	1306
BOK & LK s.r.o.	-565	-489	1467	3202	4394
Buona Strada s.r.o.	-525	-373	-252	-242	-230
CARWORX s.r.o.	380	1644	2684	1557	2001
CF sociální firma, s.r.o.	784	410	-57	-304	-87
Cider Bohemia s.r.o.	779	1309	1033	1212	1088
Dohromady s.r.o.	2311	2436	2170	1917	1773
Dolmen Oáza, s.r.o.	201	127	913	761	907
Doupovské hory, s.r.o.	47	14	89	11	-3
družstvo TEXman	2744	3000	1822	1177	-611
ELEKCE s.r.o.	794	553	540	579	579
Garden Gang s.r.o.	1705	2201	2641	2241	269
Good Sailors, s.r.o.	7511	5028	3758	3761	7608
Charitní sociální podnik s.r.o.	-98	-180	-198	-201	-206
Masopust gastro s.r.o.	954	1737	2225	2268	2070
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	-14092	-18360	-20506	-18875	-19204
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	319	7413	8453	11206	14958
NATUREN s.r.o. - Kauboy	186	1694	989	683	914
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	120409	98314	105167	24574	-18382
ONZA a.s.	2364	2389	2571	2339	2416
Pivovar Chřič s.r.o.	65	2066	-489	-171	67
Profiscan s.r.o.	1955	2890	3670	3831	4319
Revipro s.r.o.	363	358	-35	189	2078
Sdružení občanů EXODUS, z.s.	13839	13255	15275	15109	15275
SDZP družstvo	-3579	2	397	2333	4184
Slunečnice, z.s.	-1001	-805	-801	-205	242
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	-3142	502	863	1322	500
Srdce a čin, o.p.s.	68	24	17	18	20
Světlo Kadaň Administrace z.p.s.	0	227	492	829	462
Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	904	3844	3220	3185	2984
TABET - P centrum s.r.o.	6	-549	-1015	-1200	-1311
TenNet family s.r.o.	0	29	276	149	36
VK Radouš s.r.o.	-4099	1095	1414	753	445

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

Průměrné hodnoty ČPK v Tab. 21 nicméně naznačují, že jak v rámci výběru, tak v rámci celé databáze je vývoj ukazatele v čase spíše klesající, a to zejména od roku 2021. To mohlo být způsobeno větším množstvím investic podniků v daném roce, také vyššími náklady na provoz a dalšími faktory s vlivem na likviditu podniku. Pokud hodnota čistého pracovního kapitálu klesá, znamená to, že oběžná aktiva podniku (například hotovost,

pohledávky) se snižují v poměru k jeho krátkodobým závazkům (například dodavatelské dluhy, krátkodobé úvěry). Trend klesajících průměrných hodnot ČPK naznačuje možný pokles solventnosti podniků v daném období.

Tab. 21: Průměr čistého pracovního kapitálu

Název	čistý pracovní kapitál				
	2018	2019	2020	2021	2022
Průměr výběru z databáze	3771,19	3745,03	3991,08	1885,67	896,53
Průměr databáze	2869,04	2941,18	2979,71	2262,23	1684,69

Zdroj: Vlastní zpracování z databáze v příloze B (2024)

3.3.5 Zhodnocení finanční analýzy vybraných subjektů

Většina podniků z databáze, která čítá 67 sociálních podniků, má právní formu podnikání společnost s ručením omezením. Dále nejvíce subjektů v databázi zaměstnává malé množství zaměstnanců, konkrétně 42 % subjektů má méně než 10 zaměstnanců. Nejčastěji podniky působí v sektoru zpracovatelského průmyslu.

Celkově je důležité zhodnotit tyto faktory ve spojitosti s konkrétními podmínkami a cíli podniku. Například vysoká rentabilita může být v určitých situacích spojena s vyšším rizikem, zatímco nižší likvidita může být akceptovatelná v podnikání s delšími obdobími splatnosti. Nicméně, sledování těchto ukazatelů a pravidelná analýza je klíčová pro zajištění finanční stability a dlouhodobého úspěchu podniku.

Z výsledků jednotlivých výše popisovaných ukazatelů finančního zdraví podniku vyplývá, že sociální podniky brané jako skupina vykazují vesměs dobré výsledky fungujících firem, které se přibližují doporučovaným hodnotám a efektivně nakládají se svými prostředky.

Při bližším pohledu na výsledky samostatných podniků je ale možné pozorovat, že výsledek dosahovaný skupinově v rámci celé databáze vychází příznivě díky rovnoměrnému rozložení horších, lepších a průměrných výsledků subjektů. Obecně by se daly výsledné hodnoty rozdělit na třetiny. Jedna třetina výsledků je tvořena velmi dobrými výsledky (někdy až příliš, například u příliš vysokých ukazatelů likvidity). Druhá třetina výsledných hodnot zahrnuje údaje průměrného charakteru, tedy přijatelné a pohybující se okolo doporučovaných intervalů hodnot. Třetí třetina těchto výsledků sestává z velmi špatných hodnot z hlediska hodnocení a naznačuje problémy podniků.

V případě ukazatelů rentability jsou vidět převážně záporné hodnoty u všech tří zkoumaných ukazatelů a vývoj u většiny podniků má v čase spíše klesající nebo kolísavou tendenci. Firmy mají tedy nejspíš vysoké provozní náklady a nižší příjmy a také neefektivně nakládají se svým majetkem. Změny na trhu ve sledovaných letech způsobily u subjektů z databáze kolísavý vývoj a měly z velké části negativní dopad na vývoj ukazatelů rentability.

Pomocí průměrů je možné pozorovat stav skupiny jako celku, a tím také zhodnotit stavy a vývoj této specifické oblasti podnikání. Z těchto výsledků plynou křivky ukazující klesající vývoj v první polovině sledovaného období, prudký nárůst k příznivějším hodnotám v roce 2021 způsobených vlivy různých forem podpory od státu pro podniky a na konci opět pokles.

U posuzování ukazatelů zadluženosti se dají výsledky ukazatelů přibližně rozdělit na tři kategorie z pohledu volby formy financování. Jedna část případů ukazuje volbu vlastních zdrojů, které jsou méně rizikové ale nákladnější formu si z hlediska ukazatelů volí subjekty v převažujícím množství případů. Druhou skupinou jsou případy s volbou financování převážně pomocí cizích zdrojů, které jsou rizikovější, ale mohou být pro podnik výhodnější z hlediska nákladů a zhodnocení investic. Tato varianta se vyskytuje v menším množství v databázi. Častěji, než převážně cizí zdroje jsou ale podniky konzervativnější a snaží se vyvažovat cizí zdroje tak, aby nepřesahovaly 50 % zadluženosti podniku, což je třetí část případů v databázi. Je tedy vidět, že zkoumané sociální podniky se chovají spíše opatrně a volí méně rizikové zdroje financování navzdory vysokým nákladům této varianty.

Také je z údajů v předchozích kapitolách patrná častá volba bezúročných půjček, což bývá zvykem spíše u neziskových organizací. Opět to podporuje méně rizikový přístup subjektů. Při zkoumání ukazatelů zadluženosti u podniků jako jednotné skupiny jsou vidět výkyvy naznačující problémy s pokrytím dluhů kolem roku 2021, dokazující negativní vliv koronavirové krize. Průměrné údaje výběru i databáze u ukazatelů působí stabilním průběhem v rámci sledovaných let a díky podobnosti velikosti množin všech tří variant financování se výsledky průměrů pohybují okolo hraničních 50 %.

Při hodnocení ukazatelů likvidity je na tabulkách v předchozích kapitolách vidět jen menší množství případů splňujících doporučené intervaly hodnot, které navíc klesá s měnícím se stupněm s větším zaměřením na likviditu. U běžné a okamžité likvidity je

oproti doporučenému intervalu hodnot více nižších hodnot než těch vyšších, opačně tomu je u pohotové likvidity. To naznačuje problémy se schopností hradit své závazky kvůli nedostatku finančních prostředků. Větší množství vysokých hodnot u pohotové likvidity je ovlivněn tím, že si zkoumané subjekty neudržují příliš prostředků v zásobách nebo nemají zásoby vůbec.

I u ukazatelů likvidity zkoumaných jako průměrná hodnota celku dosahují podniky opět dohromady lepších výsledků. Je tomu tak z části kvůli zkreslení odlehlými hodnotami a výkyvům a také kvůli rovnoměrnému rozložení údajů okolo doporučených intervalů.

Posledním zkoumaným ukazatelem v této práci je čistý pracovní kapitál. Z výpočtů tohoto ukazatele u vybraných subjektů z většiny vychází, že je ukazatel kladný, což je žádoucí pro schopnost podniku pokrýt své závazky, nicméně v mnoha případech je také velmi vysoký, tedy signalizuje neefektivní nakládání s prostředky podniku.

Extrémní hodnoty mohou zkreslovat celkový obraz zejména u vytvářených průměrů u jednotlivých ukazatelů a ovlivňovat analýzu. Pro budoucí možnosti podobné analýzy je důležité zvážit, zda jsou skutečným odrazem stavu vybraných podniků. Tyto průměry však mohou posloužit jako jakési porovnání pro jednotlivé subjekty v daném odvětví, tedy jako srovnání se sociálními subjekty dané oblasti. Některé podniky se sociálním zaměřením mohou mít specifické finanční charakteristiky, které se mohou odlišovat od tradičních podniků. Je důležité brát v úvahu tato specifika při interpretaci výsledků a porovnání s běžnými průmyslovými podniky.

Z hlediska analýzy této databáze vychází svým hodnocením jako nejúspěšnější například sociální podnik MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s., který má velmi dobré výsledky u mnoha popsanych ukazatelů, pyšní se dlouholetou existencí a silným příběhem stojícím za vznikem podniku s velkým dopadem na mnoho lidských životů. Tento podnik dokázal vybalancovat ziskovou část podniku a sociální aspekty s vlivem na své okolí a společnost. Jeho cílem je najít rovnováhu mezi těmito dvěma póly a ukázat tak cestu této formě podniků.

Závěrem u hodnocení analýzy lze říct, že podniky se chovají spíše konzervativně, neefektivně nakládají se svým majetkem i finančními prostředky a volí nákladné způsoby financování. Dle očekávání jsou jednotlivé podniky spíše méně úspěšné a potýkají se s různými finančními problémy. Je možné, že bez podpory státu a jiných organizací by měla velká část z nich problémy s přežitím.

3.4 Návrhy na zlepšení ekonomické udržitelnosti sociálních podniků

Jak vyplývá z analýzy finančních ukazatelů popsané v předchozí kapitole a ze sběru dat a informací předcházejících této analýze rovněž výše popsané, pro lepší fungování sociálních podniků obecně by bylo zapotřebí přesně stanovené legislativní ohraničení v teoretické části popsaných pojmů. Tím by bylo možné jasně určit, které subjekty se mohou považovat za sociální podniky, jaké podmínky musejí splňovat a jaká pravidla pro ně platí. Několikrát je v této práci zdůrazněna specifická tato oblasti a neuchopitelnost nejen v podmínkách České republiky. Na základě této legislativy by se mohla sestavit přesná databáze nebo adresář registrovaných sociálních podniků, které by se tak snadněji zkoumaly pro posuzování různých finančních i nefinančních ukazatelů, a tím by bylo možné získat přesnější pohled na stav sociálních podniků na našem území. Možnost provádět další výzkumy a hodnocení by se v této oblasti výrazně zjednodušila, což by pomohlo dalšímu vývoji těchto specifických firem.

K tomu, aby taková databáze byla co nejvíce užitečná by měla obsahovat mimo obecných informací a různých nefinančních údajů, jako je počet zaměstnanců nebo sektor podnikání, také finanční údaje z účetních závěrek o stavu majetku, závazků, tržbách a nákladech podniků. K tomu je zapotřebí mimo jiné důkladné vedení účetnictví a vyhotovování těchto dokumentů podle všeobecně platných jednotných pravidel tak, aby bylo možné z nich údaje vyčíst a dále použít pro různé druhy hodnocení.

V práci se autorka zmiňuje o náročnosti získávání těchto dat v současné době, o chybách, které byly nalezeny ve zveřejněných dokumentech a o dalších překážkách spojených s nesprávným vedením těchto záznamů. Autorka se setkala s chybami například s nesouladem mezi stranou aktiv a pasiv v rozvaze, dále s porušením zásady bilanční kontinuity nebo s chybami spojenými s přechodem na jinou verzi formuláře rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty (například když firma používala původně formulář rozvahy pro nevýdělečné organizace).

Pro vlastní hodnocení a také plánování by si sociální podniky měly počítat a pozorovat finanční ukazatele v rámci finanční analýzy samy, a tím tak jednak lépe porozumět finančním údajům a stavům v jejich podniku, ale také efektivně nakládat se svým majetkem a finančními prostředky. Poté budou schopné predikovat na základě trendu z minulosti budoucí možný vývoj podniku, ale také jim to pomůže v rozhodování nejen z hlediska volby formy financování.

Jak je vidět z tohoto popisu a hodnocení analýzy, vlastníci, management ani další pracovníci podniků často nemají potřebné znalosti ani zkušenosti pro pochopení této problematiky a bylo by pro ně obtížné začít s měřením ukazatelů a prováděním vlastních analýz na základě kterých plánovat a dělat rozhodnutí. Pro podniky také může být náročné, že z hlediska v mnoha případech malého počtu zaměstnanců, má často jeden zaměstnanec více rolí, a tedy není schopen je všechny plnit na 100 %.

Jedním řešením je například vzájemná pomoc sociálních podniků, kdy ty úspěšnější s lepšími výsledky nebo ty, kterým se podařilo udržet se ve fungujícím stavu na trhu dlouhou dobu, mohou poskytovat poradenství a informační podporu slabším, menším nebo začínajícím podnikům. O něco podobného se již pokouší různé organizace zmíněné již v první polovině této práce. Pro efektivní a dlouhodobé fungování by ale byla nutná koordinace těchto činností, pravidelnost a systematickosti. Příkladem může být například forma workshopů či konferencí s příklady dobré i špatné praxe a sdílením zkušeností s řešením různých situací, nebo online platformy s prostředím pro dotazy a online komunikací.

Jinou formou je externí pomoc od různých firem specializujících se na provádění finanční analýzy nebo vzdělávání firem v této oblasti. To může pro některé podniky být finančně náročnější varianta, nicméně lze to považovat za vhodnou investici do jejich budoucnosti.

Pokud by se vedoucí a rozhodovací články podniků rozhodly pro samovzdělávání v této oblasti, tato diplomová práce může sloužit jako forma příkladu či návodu s vysvětlením důležitých ukazatelů, nebo ji lze využít pro srovnání svého stavu s jinými podniky. Dále existují například online kalkulátory těchto ukazatelů, které provedou výpočty po dosazení údajů z účetních závěrek, navíc také poskytnou vysvětlení výsledků a jsou schopné provádět doporučené plány do budoucna. Příkladem takového nástroje je online kalkulátor finančního zdraví malých a středních podniků, jenž vznikl jako výsledek projektu „Finanční zdraví podniku“, který byla spuštěna po roce 2020 ve spolupráci s ČVUT jako reakce na negativní působení koronavirové krize na firmy a podnikání. Nicméně tyto nástroje nejsou nastavené na specifický charakter sociálního podnikání a bohužel zatím neobsahují databázi pro porovnání s odvětvím. To je návrh pro možné zpracování rozšíření takových aplikací v budoucnu.

Jako nástroj pro analýzu a predikci je možné v současné době využít rozšířené nástroje umělé inteligence. Její zdarma dostupné verze nemají úplné a aktuální informace, mohou

obsahovat chyby nebo podávat neúplné výsledky kvůli informačním a kapacitním omezením. Placené verze dosahují lepších výsledků a podávají informace a odpovědi v přehlednější formě, jejich nastavení je více variabilní a uživatelsky přívětivější. Nicméně je nutné zmínit, že se stále ještě vyvíjejí a pro efektivní využívání je nutná alespoň základní znalost problematiky a schopnost pohybovat se v tomto prostředí.

Aby podniky mohly využívat běžné cizí zdroje s úroky, je nutné zajistit si stabilní příliv příjmů, které zajistí hrazení závazků a nákladů spojených nejen s provozem podniku. K tomu je mimo opatření pro efektivní řízení nákladů nutné také například zvýšení tržeb. Způsoby dosažení takových cílů mohou být následující:

- zlepšení marketingu a propagace, na které navazuje zvýšení povědomí o podniku a nabízených službách nebo produktech,
- rozšíření nabídky služeb nebo produktů,
- inovace nabízených produktů,
- efektivní využívání dostupných zdrojů v podniku,
- znalost poptávky na trhu a přizpůsobením plánování nabídky svých produktů a služeb vůči této poptávce
- a další.

Základem ale pro malé nebo také začínající sociální podniky je vést své účetnictví dle obecně platných zásad, provádět běžné kontroly stavu svého majetku a prostředků a vzdělávat se v této oblasti. Začínající podniky by si měly rovněž klást rozumné a raději nižší cíle a plány, nesnažit se hned na začátku o velký úspěch a soustředit se na postupný rozvoj podniku. Cílem sociálních podniků by mělo být najít rovnováhu mezi ziskovou částí podnikání a sociální částí, která má dopad na společnost a okolí. Jak se ukazuje v této práci, nestačí jen dobrý úmysl a snaha pomáhat těm, kteří to potřebují. Každý podnikatel sociálního podniku by měl vždy zvažovat ziskovou stránku podniku při rozhodování, aby zajistil dlouhodobé fungování podniku, a tím také mohl dále sociálně působit svojí činností, tedy hlídat si jak složky pozitivního dopadu v rámci sociálního a environmentálního pilíře, tak pozitivního ekonomického dopadu.

Závěr

Tato diplomová práce je zaměřena na problematiku sociálního podnikání a jeho ekonomickou stabilitou. V teoretické části byly definovány stěžejní pojmy související s tématem sociálního podnikání zejména v místním kontextu, ale také inspirace ze zahraničí. Dále také vymezení chápání ekonomické udržitelnosti, zejména pak finanční stability. Práce byla obohacena definicemi vybraných rozdílových a poměrových ukazatelů finančního zdraví podniků.

Při zpracovávání této práce bylo možné se častěji setkávat s publikacemi zabývajícími se spíše tím, jaký dopad na společnost, přírodu a na jednotlivce sociální podniky nejen v České republice mají. Málo se v těchto pracích objevují zmínky o výzkumu finančního zdraví sociálních podniků, zejména pak o tom, jestli a jak prosperují, spíše než jen o tom, zda přežívají.

Protože byl zdůrazňován význam ekonomické stability sociálních podniků, byla provedena finanční analýza, které předcházelo poznání problematiky sběru dat a informací o konkrétních sociálních podnicích na vybraném území. Na základě průzkumu sekundárních dat došlo k vytvoření databáze 67 sociálních podniků pocházejících z Karlovarského, Ústeckého, Libereckého a Plzeňského kraje. Pomocí této databáze, která obsahuje mimo obecných informací o podnicích také finanční údaje z účetních závěrek podniků, který slouží k výpočtům finančních ukazatelů rentability, zadluženosti, likvidity a čistého pracovního kapitálu. Protože průměrné stáří identifikovaných podniků se pohybovalo okolo 14 let, lze tedy výsledky provedené analýzy považovat za hodnocení dlouhodobé ekonomické udržitelnosti sociálních podniků.

Jedná se o náročnou oblast výzkumu, mimo jiné protože neexistuje legislativa, která by přesně definovala, který podnik spadá pod sociální podnikání a jaké podmínky by měl splňovat. Kvůli tomu ani nebylo možné dohledat nějakou přesnější databázi sociálních podniků, kterou by bylo možné zkoumat. V konečné fázi byla zjištěna nízká dostupnost finančních a účetních informací a údajů pocházejících například z účetních závěrek firem, čímž byla ztížena možnost provádět například výpočty finančních ukazatelů a jiných nástrojů pro hodnocení finanční situace subjektů.

Tato analýza odhalila stavy podniků z hlediska jejich finanční stability a posloužila k provedení hodnocení stavů podniků ale také ke komplexnímu pohledu na danou

problematiku na našem území. Z analýzy vyplynulo, že sociální podniky dávají častěji přednost méně rizikové formě financování, tedy volí častěji vlastní kapitál, před využíváním cizích zdrojů. Kvůli svému převážně konzervativnímu postoji se podniky potýkají s problémy neefektivního využívání dostupných prostředků, a to jim také brání v dalším rozvoji a růstu. Dle očekávání se samostatné podniky z velké části potýkají s finančními problémy a pravděpodobně by se bez podpory od státu nebo jiných organizací potýkaly s problémy přežití podniku.

Hlavním cílem této práce bylo provedení analýzy sociálních podniků z hlediska dlouhodobé ekonomické udržitelnosti a na základě výsledků poskytnout návrhy pro zlepšení. Definováním teoretických pojmů dané problematiky, charakterizováním ekonomické stability, vytvořením databáze identifikovaných sociálních podniků, následnou analýzou jejich finanční stability a poskytnutím návrhů pro sociální podniky ke zlepšení ekonomické udržitelnosti byly stanovené cíle této práce splněny.

Seznam použitých zkratk

a.s.	Akciová společnost
Ashoka	Asociace společenské odpovědnosti
CIRIEC	Mezinárodní výzkumné a informační centrum pro veřejné, sociální a družstevní hospodářství
ČNB	Česká národní banka
ČPK	Čistý pracovní kapitál
EAT	Čistý zisk
EBIT	Zisk před úroky a zdaněním
EMES	organizace Vznik sociálních podniků v Evropě
ESG	Environmental, Social, Governance report
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
o.p.s.	Obecně prospěšná společnost
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPZ+	Operační program Zaměstnanost plus
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZP	Osoby se zdravotním postižením
P3	People, Planet, Profit o.p.s.
ROA	Rentabilita aktiv
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
ROS	Rentabilita tržeb
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
TESSEA	Tematická síť pro sociální ekonomiku
z.s. (z.p.s.)	Spolek
z.ú.	Ústav

Seznam použitých zdrojů

- AUP. (n.d.). *Pro Budoucnost Firmy!* <https://www.asociaceup.cz/esgedu/#termin>
- Bednáriková, D., & Francová, P. (2011). *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR: plná verze*. Praha: Nová ekonomika.
- Boukal, P. a kol. (2013). *Fundraising: pro neziskové organizace*. Grada Publishing.
- Brezovská, K. (2022). *Studie: Počet levicových voličů V Sudetech souvisí s počtem nevysídlených německých antifašistů*. Radio Prague International. <https://cesky.radio.cz/studie-pocet-levicovych-volicu-v-sudetech-souvisi-s-poctem-nevysidlenych-8749964>
- Burkett, I. (2010). *Sustainable social enterprise: What does this really mean?* Foresters Community Finance
- Carlson, E., & Koch, J. (2018). *Building a successful social venture: a guide for social entrepreneurs*. Berrett-Koehler Publishers.
- CIRIEC. (2023). *Accueil Ciriec International*. CIRIEC International. <https://www.ciriec.uliege.be/>
- Cyprich, P. (2018). *Po Válce Odtud Vyhnali NĚMCE. Existují Sudety I dnes? data O životě milionů Lidí V ČR*. Seznam Zprávy. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/po-valce-odtud-vyhнали-nemce-existuji-sudety-i-dnes-data-o-zivote-milionu-lidi-v-cr-47354>
- Český statistický úřad. (2011). *Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích – roční průměr*. Výstupní Objekt VDB. https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=ZAM06&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~6290_null_null_&katalog=all&&str=v95&kodjaz=203
- Český statistický úřad. (2017a). *Charakteristika libereckého kraje*. BusinessInfo.cz. <https://www.businessinfo.cz/navody/charakteristika-libereckeho-kraje/#charlbckraj04>
- Český statistický úřad. (2017b). *Charakteristika plzeňského kraje*. BusinessInfo.cz. <https://www.businessinfo.cz/navody/charakteristika-plzensky-kraj/#ekudaje>

- Český statistický úřad. (2023). *Strukturální nezaměstnanost v Plzeňském kraji k 31. 3. 2023*. <https://www.czso.cz/csu/xp/strukturalni-nezamestnanost-v-plzenskem-kraji-k-31-3-2023>
- Český statistický úřad. (n.d.a). *Podíl nezaměstnaných osob (%)*. Výstupní Objekt VDB. https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=M&f=GRAFICKY_OBJEKT&pvo=ZAM12-A&skupId=806&katalog=30853&c=v3~2__RP2023MP12DP31&str=v118
- Český statistický úřad. (n.d.b). *Statistická Ročenka plzeňského kraje*. Statistická ročenka Plzeňského kraje | ČSÚ. <https://www.czso.cz/csu/czso/7f004c4002>
- ČNB. (n.d.). *Finanční stabilita – Česká národní banka*. <https://www.cnb.cz/cs/financi-stabilita/>
- Dobrylovský, J. (2021). *E-kniha: Ekonomická geografie*. Megaknihy.cz. <https://www.megaknihy.cz/ekonomie/3216276-ekonomicka-geografie.html>
- Dohnalová, M. (2019). *Význam sociálních podniků. Význam a role sociálních podniků pro kvalitu pracovního života ohrožených skupin obyvatelstva*. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i. <https://vubp.cz/soubory/vyzkum/projekty/TL01000502/priloha-8-vsouhrn-vyznam-a-role-socialnich-podniku.pdf>
- Dohnalová, M. (2022). *Sociální ekonomika*. Studia občanské společnosti, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy. <https://ksos.fhs.cuni.cz/KOS-222.html>
- Dohnalová, M. a kol. (2012). *Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého*. Wolters Kluwer Česká republika.
- Dohnalová, M., & Průša, L. (2011). *Sociální ekonomika*. Wolters Kluwer ČR.
- Dohnalová, M., Deverová, L., Legnerová, K., & Pospíšilová, T. (2015). *Lidské zdroje v sociálních podnicích*. Wolters Kluwer.
- Dořičáková, Š., & Pastrňák, R. (2017). *Aktuální otázky sociálního podnikání v České republice*. Ostravská univerzita.
- EMES. (2022). *Focus Areas*. <https://emes.net/focus-areas/>
- EMES. (2023). *Who we are*. <https://emes.net/who-we-are/>
- Foret, M., & Stávková, J. (2003). *Marketingový výzkum: jak poznávat své zákazníky*. Grada Publishing.

- Hámová, P. (2023). *Na Liberecku Vzrostla nezaměstnanost. Práci Hledá přes pět Tisíc Lidí*. Liberecký deník. https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/na-liberecku-vzrostla-nezamestnanost-praci-hleda-pres-pet-tisic-lidi-20230308.html
- Hrdý, M., & Horová, M. (2009). *Finance podniku*. Wolters Kluwer Česká republika.
- Hrdý, M., & Krechovská, M. (2016). *Podnikové finance v teorii a praxi* (2. vydání). Wolters Kluwer.
- Chráněné dílny OZP. (2019). *FAQ – často kladené dotazy*. <https://chranenedilnyozp.cz/faq/>
- Kislingerová, E. a kol. (2010). *Manažerské finance*. C. H. Beck.
- Kocianová, R. (2010). *Personální činnosti a metody personální práce*. Grada Publishing.
- Koten, L. van. (2023). *Nejen Pro Firmy: 4 Pilíře Udržitelnosti*. Bio mapa. <https://www.bio-mapa.cz/nejen-pro-firmy-4-pilire-udrizitelnosti-bio-mapa/>
- Koudelková, P. (2019). *Základy marketingu a marketingové komunikace v sociálním podniku* (Vydání I). Ekopress.
- Králíček, V., & Molín, J. (2014). *Vnější a vnitřní kontrola z pohledu managementu*. Wolters Kluwer.
- Kročil, O., Müller, M., Kubátová, J., & Dopita, M. (2022). *Krizové řízení v sociálních podnicích*. Wolters Kluwer ČR
- Křečková Kroupová, Z. (2018). *Udržitelnost v České republice v kontextu vývoje v pokrizovém období*. Oeconomica, nakladatelství VŠE.
- Kubíčková, D., & Jindřichovská, I. (2015). *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy*. C.H. Beck.
- KV Kraj. (2022). *Statistiky v Oblasti Cestovního ruchu*. <https://www.kr-karlovarsky.cz/temata/cestovni-ruch-lazenstvi/statistiky-v-oblasti-cestovniho-ruchu>
- Mapa zadlužení – Pokračování projektů Mapa exekucí a Mapa bankrotů. (2024). *Mapa Zadluženípokračování Projektůmapa exekucí a Mapa bankrotů*. https://www.mapazadluzeni.cz/?v1=podil_osob_v_exekuci&v1p=2024-Q1
- Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2020). *MPSV Realizovalo Průzkum sociálních podniků v ČR*. https://www.mpsv.cz/documents/20142/1248138/18_02_2020+TZ+-

+MPSV+realizovalo+pr%C5%AFzkum+soci%C3%A1ln%C3%ADch+podnik%C5%A
F+v+%C4%8CR.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2023). *Výzva K Předkládání žádostí O Podporu - esfcr.cz*. Evropská unie, Evropský sociální fond. Operační program zaměstnanost. https://www.esfcr.cz/documents/21802/18812957/V%C3%BDzva_024_OPZ%2B.pdf/d2aef1c9-e4cf-4ed1-9ca6-5380798e5580

Ministerstvo životního prostředí. (2008). *Udržitelný Rozvoj*. https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

OECD. (n.d.a). *About the OECD – OECD*. <https://www.oecd.org/about/>

OECD. (n.d.b). *Social Economy – OECD*. <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-economy.htm>

Ottová, M. (2023). *Měsíční statistická zpráva Leden 2023*. Úřad práce ČR. https://www.uradprace.cz/documents/37855/3631688/Mesicni_LBK_01_2023.pdf/b6241c7e-b1b6-0708-fae1-05a670098d60

Pokorný, J. (2023). *Sociolog: Pohraničí Potřebuje Ekonomickou Reformu. Vymlouvat se na Odsun Němců 80 let je špatně*. iROZHLAS. https://www.irozhlas.cz/ekonomika/prokop-pohranici-odsun-ekonomicka-reforma- Duchody_2302011532_krp

Růčková, P., & Roubíčková, M. (2012). *Finanční management*. Grada Publishing.

Sčítání 2021. (2022). *Vzdělání*. <https://scitani.gov.cz/vzdelani>

Sdružení občanských vzdělávacích zařízení. (n.d.). *Podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce*. <https://www.sovz.cz/temata/podpora-zamestnanosti-osob-znevychodnenych-na-trhu-prace/>

Sdružení občanských vzdělávacích zařízení. (n.d.). *Podpora zaměstnanosti osob znevýhodněných na trhu práce*. <https://www.sovz.cz/temata/podpora-zamestnanosti-osob-znevychodnenych-na-trhu-prace/>

Social Economy Europe. (2023). *The Social Economy*. <https://www.socialeconomy.eu.org/the-social-economy/>

SOVZ. (n.d.). *Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách*. OVZ. <https://www.sovz.cz/temata/podpora-socialnich-podniku-v-zadavani-verejnych-zakazek/>

Taušl Procházková, P., & Jelínková, E. (2018). *Podniková ekonomika – klíčové oblasti*. Grada Publishing.

TESSEA. (2023). *Definice Tessea*. <https://www.tessea.cz/cz/socialnipodnikani/definice-tessea>

Trexler, P. (2008). *Social Entrepreneurship as an Algorithm – Is Social Enterprise Sustainable*, E:CO Issue Vol. 10 No. 3 2008 pp. 65-85

Úřad práce ČR. (2023). *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2022 a strategie APZ pro rok 2023*. https://www.uradprace.cz/documents/37855/906811/Rocni_KVK_2022.pdf/28cf48fe-3250-1874-3b6c-54f784fc86f2

Úřad práce ČR. (2024). *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2023 a strategie APZ pro rok 2024*. https://www.uradprace.cz/documents/37855/919002/Rocni_ULK_2023.pdf/0b790e51-1fb3-fea8-03e5-a5651d4c6086

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích

Zaměstnaný Region. (n.d.). *Jak financovat Sociální Podnikání*. <https://www.zamestnanyregion.cz/cs/jak-financovat-socialni-podnikani>

Seznam tabulek

Tab. 1: Interpretace výsledků Altmanova Z-skóre pro podniky neobchodovatelné na burze.....	33
Tab. 2: Obecná míra nezaměstnanosti v ČR a jednotlivých krajích:.....	35
Tab. 3: Četnosti kategorií počtu zaměstnanců u podniků v databázi.....	40
Tab. 4: Četnosti sektoru podnikání podniků v databázi.....	41
Tab. 5: Četnosti pilířů podniků v databázi podle krajů.....	42
Tab. 6: Celková zadluženost vybraných subjektů	52
Tab. 7: Koeficient samofinancování vybraných subjektů	54
Tab. 8: Zadluženost vlastního kapitálu vybraných subjektů.....	55
Tab. 9: Ukazatel úrokového krytí vybraných subjektů.....	56
Tab. 10: Průměr ukazatele celkové zadluženosti	58
Tab. 11: Průměr ukazatele koeficientu samofinancování	58
Tab. 12: Průměr ukazatele zadluženosti vlastního kapitálu.....	59
Tab. 13: Průměr ukazatele úrokového krytí.....	59
Tab. 14: Běžná likvidita vybraných subjektů	60
Tab. 15: Pohotová likvidita vybraných subjektů	62
Tab. 16: Okamžitá likvidita vybraných subjektů.....	63
Tab. 17: Průměr ukazatele běžné likvidity	65
Tab. 18: Průměr ukazatele pohotové likvidity	65
Tab. 19: Průměr ukazatele okamžité likvidity	65
Tab. 20: Čistý pracovní kapitál vybraných subjektů	66
Tab. 21: Průměr čistého pracovního kapitálu	67

Seznam obrázků

Obr. 1: Trojúhelník blahobytu	8
Obr. 2: Principy integračního sociálního podniku	17
Obr. 3: Schéma zranitelnosti sociálních podniků	20
Obr. 4: Podíl nezaměstnaných osob k 31.12. 2023 v jednotlivých krajích:	36
Obr. 5: Koláčový graf četností právních forem u podniků v databázi.....	39
Obr. 6: Rentabilita aktiv vybraných subjektů	44
Obr. 7: Rentabilita vlastního kapitálu vybraných subjektů.....	46
Obr. 8: Rentabilita tržeb vybraných subjektů	48
Obr. 9: Průměr ukazatele rentability aktiv	49
Obr. 10: Průměr ukazatele rentability vlastního kapitálu	50
Obr. 11: Průměr ukazatele rentability tržeb	50

Seznam příloh

Příloha A: Databáze obecných údajů vybraných sociálních podniků

Příloha B: Databáze finančních údajů vybraných sociálních podniků

Příloha A:

firma	kraj	IČO	právní forma	počet zaměstnanců	typ podniku	sektor	rok vzniku	ekonomický pilíř	sociální pilíř	environmentální pilíř
2Fabion s.r.o.	Ústecký kraj	04609808	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Profesní, vědecké a technické činnosti	2015	ANO	ANO	
3B sociální firma s.r.o.	Ústecký kraj	28739604	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2011	ANO	ANO	
ABRI, s.r.o.	Karlovarský kraj	61679763	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Profesní, vědecké a technické činnosti	1995	ANO	ANO	
AGROFACE s.r.o.	Plzeňský kraj	29114501	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybnářství	2011	ANO	ANO	
AnnKas s.r.o.	Ústecký kraj	03867935	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybnářství	2015	ANO	ANO	ANO
Arkadie, o.p.s.	Ústecký kraj	00556203	Obecně prospěšná společnost	100 až 199	integrační	Zdravotní a sociální péče	1990	ANO	ANO	ANO
Autodoprava JARNÍ s.r.o.	Ústecký kraj	03865304	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	2015	ANO	ANO	
AZ GREEN, sociální družstvo	Plzeňský kraj	24176621	družstvo	1 až 5	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybnářství	2011	ANO	ANO	ANO
BOK & LK s.r.o.	Ústecký kraj	28731417	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Ostatní činnosti	2010	ANO	ANO	ANO

Buona Strada s.r.o.	Liberecký kraj	04570243	společnost s ručením omezeným	10 až 19	integrační	Zdravotní a sociální péče	2015	ANO	ANO	
CARWORX s.r.o.	Ústecký kraj	06479901	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	2017	ANO	ANO	
CEDROVATKA, sociální družstvo	Ústecký kraj	03668142	družstvo	10 až 19	integrační	Zdravotní a sociální péče	2014	ANO	ANO	ANO
CF sociální firma, s.r.o.	Ústecký kraj	28701488	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Ubytování, stravování a pohostinství	2009	ANO	ANO	ANO
Cider Bohemia s.r.o.	Plzeňský kraj	03447006	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2019	ANO	ANO	ANO
CSA Biostatek., z.s.	Karlovarský kraj	17079616	Spolek	neuveďeno	integrační	Vzdělávání	2022	ANO	ANO	ANO
DecorEn s.r.o.	Ústecký kraj	09950141	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zpracovatelský průmysl	2021	ANO	ANO	
Dobrá ekonomika, s.r.o.	Liberecký kraj	08270457	společnost s ručením omezeným	neuveďeno	integrační	Ubytování, stravování a pohostinství	2019	ANO	ANO	ANO
Dohromady s.r.o.	Plzeňský kraj	29125090	společnost s ručením omezeným	20 až 24	integrační	Zpracovatelský průmysl	2012	ANO	ANO	
Dolmen Oáza, s.r.o.	Liberecký kraj	04002491	společnost s ručením omezeným	10 až 19	integrační	Ubytování, stravování a pohostinství	2015	ANO	ANO	ANO
Doupovské hory, s.r.o.	Karlovarský kraj	04435630	společnost s ručením omezeným	neuveďeno	integrační	Zpracovatelský průmysl	2015	ANO	ANO	

družstvo TEXman	Liberecký kraj	22800212	družstvo	50 až 99	integrační	Zpracovatelský průmysl	2012	ANO	ANO	
ELEKCE s.r.o.	Liberecký kraj	28749162	společnost s ručením omezeným	1 až 5	obecný	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2011	ANO	ANO	ANO
Fokus Labe, z.ú.	Ústecký kraj	44226586	Ústav	250 až 499	integrační	Zdravotní a sociální péče	1993	ANO	ANO	
Garden Gang s.r.o.	Plzeňský kraj	29074061	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2009	ANO	ANO	
Gaudium Industrialis s.r.o.	Karlovarský kraj	04470311	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Zpracovatelský průmysl	2015	ANO	ANO	ANO
Good Sailors, s.r.o.	Ústecký kraj	25457781	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Informační a komunikační činnosti	2002	ANO	ANO	
Hartenberg z.s.	Karlovarský kraj	26578581	Spolek	1 až 5	integrační	Ostatní činnosti	2008	ANO	ANO	ANO
Charita Česká Lípa	Liberecký kraj	70226148	Evidované církevní právníkové osoby	50 až 99	integrační	Ostatní činnosti	1999	ANO	ANO	
Charitní sociální podnik s.r.o.	Plzeňský kraj	05175631	společnost s ručením omezeným	neuvedeno	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2016	ANO	ANO	
Ing. David Štych	Plzeňský kraj	47837411	Fyzická osoba podnikající dle živnostenské ho zákona	6 až 9	integrační	Zpracovatelský průmysl	1993	ANO	ANO	
Jurtissimo, s.r.o.	Ústecký kraj	28704339	společnost s ručením omezeným	10 až 19	integrační	Zpracovatelský průmysl	2009	ANO	ANO	

Koukol v obilí, z.s.	Liberecký kraj	22740988	Spolek	1 až 5	environm entální	Ostatní činnosti	2012	ANO	ANO	ANO
Levandulovna s.r.o.	Liberecký kraj	07834713	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2019	ANO	ANO	
MANA čokoládovna Krásná Lípa, z.s.	Ústecký kraj	26523442	Spolek	neuvedeno	integrační	Ostatní činnosti	2001	ANO	ANO	
Masopust gastro s.r.o.	Ústecký kraj	04500601	společnost s ručením omezeným	10 až 19	integrační	Ubytování, stravování a pohostinství	2015	ANO	ANO	ANO
Masopust, z.s.	Ústecký kraj	26604205	Spolek	25 až 49	integrační	Zdravotní a sociální péče	2002	ANO	ANO	
MCU KOLOSEUM, o.p.s.	Liberecký kraj	25405080	Obecně prospěšná společnost	50 až 99	integrační	Zdravotní a sociální péče	1999	ANO	ANO	
MOŽNOSTI TU JSOU o.p.s.	Plzeňský kraj	27978311	Obecně prospěšná společnost	250 až 499	integrační	Zdravotní a sociální péče	2007	ANO	ANO	
NATUREN s.r.o. - Kauboy	Ústecký kraj	28708571	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Ostatní činnosti	2009	ANO	ANO	
OBZOR, výrobní družstvo, Plzeň	Plzeňský kraj	00028916	družstvo	100 až 199	integrační	Zpracovatelský průmysl	1986	ANO	ANO	
ONZA a.s.	Ústecký kraj	29036887	akciová společnost	10 až 19	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2010	ANO	ANO	
Paperlove s.r.o.	Plzeňský kraj	08989419	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	2020	ANO	ANO	

Petr Fiala - velkoobchod s drogérií s.r.o.	Karlovarský kraj	26381001	společnost s ručením omezeným	50 až 99	integrační	Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	2004	ANO	ANO	
Pivovar Chříč s.r.o.	Plzeňský kraj	29089051	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Zpracovatelský průmysl	2009	ANO	ANO	ANO
POPELKY s.r.o.	Plzeňský kraj	29163153	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2012	ANO	ANO	
PPikanto s.r.o.	Ústecký kraj	04200110	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Zpracovatelský průmysl	2015	ANO	ANO	
Profiscan s.r.o.	Ústecký kraj	27311368	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Profesní, vědecké a technické činnosti	2007	ANO	ANO	
PROMETHEUS Effect, o.p.s.	Ústecký kraj	28740572	Obecně prospěšná společnost	10 až 19	integrační	Zdravotní a sociální péče	2011	ANO	ANO	
Přeslička s.r.o.	Plzeňský kraj	29072174	společnost s ručením omezeným	25 až 49	integrační	Zpracovatelský průmysl	2009	ANO	ANO	ANO
Revipro s.r.o.	Ústecký kraj	28742061	společnost s ručením omezeným	neuvedeno	integrační	Stavebnictví	2011	ANO	ANO	
Scoby s.r.o.	Plzeňský kraj	10778616	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zpracovatelský průmysl	2021	ANO	ANO	ANO
Sdružení občanů EXODUS, z.s.	Plzeňský kraj	45331081	družstvo	25 až 49	integrační	Zdravotní a sociální péče	1992	ANO	ANO	
SDZP družstvo	Ústecký kraj	25476092	družstvo	100 až 199	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2003	ANO	ANO	ANO

SIMEVA sociální integrační podnik s.r.o.	Ústecký kraj	05567017	společnost s ručením omezeným	50 až 99	integrační	Zdravotní a sociální péče	2016	ANO	ANO	ANO
Slunečnice, z.s.	Ústecký kraj	68455429	Spolek	6 až 9	integrační	Ostatní činnosti	1998	ANO	ANO	ANO
Sociální firma Slunečnice DC, s.r.o.	Ústecký kraj	05668760	společnost s ručením omezeným	10 až 19	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2016	ANO	ANO	
Sociální podnik znevýhodněných pracovníků s.r.o.	Karlovarský kraj	14411610	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Stavebnictví	2022	ANO	ANO	
Správa zeleně a údržba města Vejprty, s.r.o.	Ústecký kraj	01449117	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zemědělství, lesnictví, rybářství	2013	ANO	ANO	ANO
Srdce a čin, o.p.s.	Karlovarský kraj	29119235	Obecně prospěšná společnost	neuvedeno	integrační	Zdravotní a sociální péče	2011	ANO	ANO	
Světlo Kadaň Administrace z.p.s.	Ústecký kraj	07746652	Spolek	1 až 5	integrační	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	2022	ANO	ANO	ANO
Svobodný statek na soutoku, o.p.s.	Ústecký kraj	22795782	Obecně prospěšná společnost	6 až 9	integrační	Ostatní činnosti	2012	ANO	ANO	
TABET - P centrum s.r.o.	Karlovarský kraj	05328039	společnost s ručením omezeným	neuvedeno	integrační	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	2016	ANO	ANO	
TenNet family s.r.o.	Ústecký kraj	08656177	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Vzdělávání	2019	ANO	ANO	ANO

Terra Mater, s.r.o.	Liberecký kraj	22795596	společnost s ručením omezeným	1 až 5	obecný	Zpracovatelský průmysl	2012	ANO	ANO	ANO
VK Radouš s.r.o.	Plzeňský kraj	25100904	společnost s ručením omezeným	6 až 9	integrační	Zpracovatelský průmysl	1997	ANO	ANO	
Vojtěch Veselý (NOVĚ CSA Biostatek, z.s.)	Karlovarský kraj	49376217	Fyzická osoba podnikající dle živnostenské ho zákona	neuvedeno	environm entální	Zemědělství, lesnictví, rybářství	1997	ANO	ANO	ANO
Zelený klíč, s.r.o.	Ústecký kraj	08502161	společnost s ručením omezeným	1 až 5	integrační	Administrativní a podpůrné činnosti	2019	ANO	ANO	

Zdroj: vlastní zpracování dle dat dostupných z Veřejného rejstříku a Sbírký listin (justice.cz) a Registru ekonomických subjektů (czso.cz)

Příloha B:

Databáze s kompletními daty je k dispozici online na následující adrese:
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1aNoa_IL2pFIMF_tPz7JUcfbJ1Tf56BWA/edit?usp=sharing&ouid=116813201226005636284&rtpof=true&sd=true

Abstrakt

Dvořáková, T. (2024). *Ekonomická udržitelnost sociálních podniků*. [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: sociální podnikání, ekonomická udržitelnost, finanční stabilita, ekonomické ukazatele, finanční analýza, sociální ekonomika

Tato diplomová práce se zabývá problematikou sociálního podnikání a jeho ekonomickou stabilitou. Práce se opírá o teoretické základy, které definují sociální podnikání a související pojmy, jako je sociální ekonomika, způsoby financování sociálních podniků a právní formy, které mohou nabývat. Důraz je kladen na význam ekonomické stability pro fungování těchto podniků a různé pohledy na tuto problematiku. Ekonomická udržitelnost je klíčovým prvkem v dlouhodobém přežití a růstu sociálních podniků. Analýza ukazatelů ekonomické udržitelnosti, jako je rentabilita, zadluženost, likvidita a čistý pracovní kapitál, je prováděna na vybraných sociálních podnicích, a na základě těchto analýz jsou navržena opatření pro zlepšení jejich dlouhodobé existence a konkurenceschopnosti na trhu. Tato práce představuje důkladný pohled na sociální podnikání s cílem porozumět jeho ekonomické udržitelnosti a přispět k jeho dalšímu rozvoji.

Abstract

Dvořáková, T. (2024). *Economic sustainability of social*. [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Key words: social entrepreneurship, economic sustainability, financial stability, economic indicators, financial analysis, social economy

This thesis deals with the issue of social entrepreneurship and its economic stability. The thesis is based on the theoretical foundations that define social entrepreneurship and related concepts such as the social economy, ways of financing social enterprises and the legal forms they can take. Emphasis is placed on the importance of economic stability for the functioning of these enterprises and different perspectives on this issue. Economic sustainability is a key element in the long-term survival and growth of social enterprises. Analysis of economic sustainability indicators such as profitability, debt, liquidity and net working capital is conducted on selected social enterprises, and based on these analyses, measures are proposed to improve their long-term survival and competitiveness in the market. This paper presents an in-depth look at social entrepreneurship in order to understand its economic sustainability and contribute to its further development.